

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı
Spor Eğitimi Programı

ORTAOKUL ÖĞRENCİSİ OLAN KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN
BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Recep POLAT
(Yüksek Lisans Tezi)

İstanbul-2016

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı
Spor Eğitimi Programı

ORTAOKUL ÖĞRENCİSİ OLAN KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN
BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

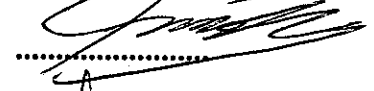
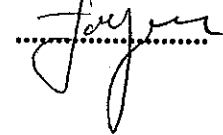
Recep POLAT
(Yüksek Lisans Tezi)

Özel Eğitim Anabilim Dalı
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Özcan KARAASLAN

İstanbul-2016

ONAY

Recep POLAT tarafından hazırlanan “Ortaokul Öğrencisi Olan Kaynaştırma Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüşleri” konulu bu çalışma, 29/09/2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
TEZ DANIŞMANI	Yrd. Doç. Dr. Örcan Karaman	
JÜRİ ÜYESİ	Doç. Dr. Gökçe KARAGÖZÖRLÜ	
JÜRİ ÜYESİ	Yrd. Doç. Dr. Oktay SARI	

ÖZGEÇMİŞ

Eğitim

2013-.....	Yüksek Lisans -Marmara Üniversitesi, Spor Eğitimi Bölümü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı
2008-2012	Lisans- Marmara Üniversitesi, Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu
1997-2000	Lise- Kayseri Pınarbaşı Dedeman İmam Hatip Lisesi

İş

Ağustos 2016-.....	Küçükbakkalköy Kemal Berktan Ortaokulu Beden Eğitimi Öğretmeni, İstanbul
Ağustos 2015-2016	Şehit Öğretmen Nurgül Kale Ortaokulu, Müdür Yardımcısı, İstanbul
Eylül 2012- Haziran 2015	Şehit Öğretmen Nurgül Kale Ortaokulu, Beden Eğitimi Öğretmeni, İstanbul

Bildiriler

Polat, R. & Karaaslan, Ö. (2016). Ortaokullarda Eğitimine Devam Eden Kaynaştırma Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. 5th International Conference on Learning, Education and Pedagogy (LEAP), held at. Yıldız Technical University, Davutpaşa Campus, 30-31 Ağustos 2016, İstanbul

Kişisel Bilgiler ve İletişim

Doğum Yeri-Yılı: Pınarbaşı/ Kayseri, 23. 04. 1984

Görev Yaptığı Kurum: Küçükbakkalköy Kemal Berktan Ortaokulu / İSTANBUL

E-mail: polatrcp@gmail.com

ÖNSÖZ

Bu araştırmamın uzun ve yorucu sürecinde bilgi ve görüşlerini benimle paylaşan ve bana zaman ayıran danışmanım Yrd. Doç. Dr. Özcan KARAASLAN'a teşekkür ederim. Araştırmamın özet kısmının çevirinde bana yardımcı olan Emre BAŞOK'a teşekkür ederim.

Araştırmanın verilerinin dökümüne yardımcı olan Tolga POLAT, Soner POLAT, Ali POLAT, Yusuf POLAT, Burcu YAVUZER'e teşekkür ederim.

Araştırmama gönüllü katılan ve içtenlikle sorularıma cevap veren kaynaştırma öğrencilerinin tümüne teşekkür ederim.

Tüm hayatım boyunca her konuda olduğu gibi lisansüstü eğitimim ve tez sürecinde de yardımcı olan aileme; annem Saniye POLAT ablalarım Filiz POLAT, Yıldız POLAT, Hülya POLAT ve Leyla POLAT abilerim Erdem POLAT ve Erdiç POLAT her türlü destekleri için sonsuz teşekkür ediyorum.

Recep POLAT

Eylül, 2016

ÖZET

Bu çalışmada, İstanbul ili Sancaktepe ilçesine bağlı bir ortaokulda kaynaştırma öğrencileriyle görüşmeler gerçekleştirip kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2015-2016 eğitim öğretim yılında kaynaştırma öğrencisi olarak 5. 6. 7.ve 8. sınıfa devam eden toplam 15 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrenci görüşlerinin belirlenmesi, nitel araştırma yaklaşımına dayalı yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular; beden eğitimi dersinde yürütülen etkinlikler, kaynaştırma öğrencilerinin derse katılım durumu, derse katılamayan öğrencilerin derse katılmama gerekçeleri, öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine karşı tutumu, öğrencilerin derse ilişkin beklentileri, normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine karşı tutumu, beden eğitimi dersinde kullanılan araç-gereç ve ortama ilişkin görüşleri ve beden eğitimi dersinde nasıl sınav olduklarına ilişkin olmak üzere toplam sekiz başlık altında özetlenmiştir.

Beden eğitimi dersinde yapılan etkinliklerle ilgili katılımcı görüşleri incelendiğinde yapılan etkinlikler futbol, voleybol, basketbol gibi ortak etkinlikler olmakla birlikte badminton, masa tenisi ve jimnastik branşlarında da etkinliklerin yapıldığı, hava şartlarının olumsuz olduğu zamanlarda sınıf içi etkinlikler yaptıkları ortaya çıkmıştır. Katılımcılar derste yapılan etkinliklerden farklı etkinlikler yapmak istediklerini ve hava şartlarının olumsuz olduğu zamanlarda sınıfta ders yapmaktan rahatsız olduklarını dile getirmişlerdir.

Öğrencilerin derse katılım durumlarına bakıldığında öğrencilerin çoğu N=9 derse katıldıklarını, bir kısmı N=5 derse bazen katılıp bazen katılmadıkları 1 öğrencinin ise derse pek katılmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Derse katılmayan öğrencilerin katılmama gerekçelerine bakıldığında arkadaşları tarafından dışlandıklarından, derste yapılan etkinlikleri yapamadıklarından, kendi fiziksel özelliklerinden dolayı utanmalarından, yapılan etkinliklerin kendilerine uygun olmadığını düşündüklerinden kaynaklandığı görülmektedir. Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine karşı tutumları incelendiğinde bazı öğretmenlerin öğrencilere kızdıkları, hakaret ettikleri, öğrencilerle ve dersle

ilgililenilmedikleri ortaya çıkmıştır. Bunun yanında kaynaştırma öğrencilerine özel ilgi gösteren onlara özel etkinlikler hazırlayıp etkinlikler yaptıran öğretmenlerinde olduğunu da dile getirmişlerdir.

Öğrencilerin derse ilişkin beklentileri incelendiğinde öğretmenlerin öğrencilere yaklaşımının daha olumlu olması, öğretmenin dersi kaynaştırma öğrencilerinin de katılabileceği şekilde yürütmesi, okuldaki fiziksel yetersizlik ve malzeme eksiğinin giderilmesi ve derste yapılan sınavların kaynaştırma öğrencilerinin seviyelerine uygun ve daha kolay olmasının gerektiği şeklinde görüş bildirmişlerdir. Normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine karşı tutumları incelendiğinde ise, kaynaştırma öğrencilerin dışlandığı, hakaret ve küfür edildiği ve etkinliklerde oynamalarına izin verilmediği görülmüştür. Ancak genel olarak normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine olumlu davrandıkları görülmüştür.

Katılımcıların beden eğitimi dersinde kullanılan araç-gereç ve ortama ilişkin görüşleri incelendiğinde kullanılan araç gereçlerin yetersiz olduğu, kaynaştırma öğrencilerinin kullanımına uygun olmadığı ve okulda beden eğitimi derslerinin yürütülmesi için spor salonuna ihtiyaç olduğunu dile getirmişlerdir. Katılımcılar beden eğitimi dersinde yapılan sınavlarda kendilerine uygun olmayan şekilde uygulama ve teorik sınav yapıldığını dile getirdiler. Bunun yanında kaynaştırma öğrencilerine ayrıca bireysel sınav yapan öğretmenlerinde olduğu görülmüştür.

Araştırma bulguları bir bütün olarak ele alındığında beden eğitimi derslerinde yürütülen etkinliklerin kaynaştırma öğrencilerine uygun olmadığı görülmektedir. Dersler kaynaştırma öğrencilerinin katılabilmesi için onlara uygun şekilde yapılandırılması gerekmektedir. Böylece kaynaştırma öğrencilerinin derse katılmama yönündeki alışkanlıklarını da ortadan kaldıracakları düşünülmektedir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine yaklaşımlarının olumlu yönde değiştirmeleri gerekmekte, kullandıkları dilin düzeltilmesi gerekmektedir. Katılımcıların görüşleri incelendiğinde kullardaki materyal eksiği ve spor salonuna ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu eksiklerin giderilmesi öğrencilerin beklentilerinin önemli bir bölümü karşılanmış olacaktır. Derslerde sınav yapılırken kaynaştırma öğrencilerine ayrıca onların seviyelerine uygun sınav yapılması gerektiği, bunun değerlendirmenin daha objektif yapılabilmesini sağlayacağı düşünülmektedir.

ABSTRACT

This study aimed to analyze the attitudes of the mainstreamed students with developmental disabilities towards physical education (PE) lesson the by interviews with these students in a middle school in Istanbul's Sancaktepe district. The control group in study is composed of 15 disabled students from 5th to 8th grade in the 2015-16 academic year. Qualitative research methods are used to analyze student responses in the interviews. When the findings obtained from the interviews with the students having developmental disabilities were considered as a whole it is seen that there are eight main theme in this study that are as following: (1) activities in PE class, (2) attendance of disabled students to PE lessons, (3) the reasons of nonattendance of students to the activities, (4) teachers attitude towards disabled students, (5) student expectations from the PE lessons, (6) the attitude of students showing normal progress towards disabled students, (7) student opinions about the equipments used in PE class and, (8) how students are tested in PE lessons.

Results indicated that when student views on the activities carried out in PE lessons are analyzed, it's seen that activities are mostly partner activities like football, volleyball, basketball and also activities such as; badminton, gymnastics, Ping-Pong and some indoor activities in bad weather conditions. Participants stated that, they want to do some other activities in PE lessons and they also stated their dissatisfaction of staying in class during bad weather conditions. When student participation is examined, it's seen that most of the students (N=9) participate in class activities, some of the students (N=5) participate sometimes, and just (N=1) student does not participate in activities most of the time. When the reasons of students nonattendance are examined, it's seen that being excluded by classmates, inability to do the activities, feeling that they are lacking in their physical abilities and a feeling that the activities are inappropriate for them are the main reasons. When teachers' attitude towards disabled students were examined, it's seen on the one hand that some teachers get mad, insult and don't even acknowledge these students during the class. On the other hand, it's reported that there are also some teachers who are deeply involve with these student's problems and prepare some special activities for them. When student's expectations from the class

are examined, they stated that teacher's attitudes towards students should be more positive, they should try to find ways to involve disabled students in classroom activities. School's facilities and equipments should be good enough to accomplish the aims of the class and the activities for disabled students should be proper and accessible for them. When the attitudes of students who are not disabled are examined, it's seen that they tend to exclude disabled students from the activities, they insult them and do not allow them to participate in class activities. However, the general tendency towards disabled students is positive in class. When participants' views on the equipments used in PE class and the classroom environment are examined, students stated that equipments used in class are inadequate and improper for the use of disabled students, and the need for a sports hall is suggested by the students who attended this study. Participants also stated that they are tested in PE class with practical and theoretical tests that are not appropriate for them, but it's also noted that some teachers prepare individual tests for inclusive students. When the results of the study are analyzed as a whole, it's seen that the activities that are carried out in PE class are not appropriate for disabled students. Classes should be planned appropriately for disabled students to help them participate in class activities and eliminate their reluctance to participate in PE lessons. Teachers' and other students' attitudes should also be changed towards these students and they should be more careful about the language that they use with disabled students. When participants' views are examined it's clearly seen that there is a need for a sports hall and equipment deficiency is also another concern that students have. Providing students these needs will mostly meet their expectations. Preparing level appropriate tests for disabled students will also help to assess these students objectively.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ONAY	i
ÖZGEÇMİŞ	ii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
 BÖLÜM I: GİRİŞ	 1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2 Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Sınırlılıklar	3
1.5. Varsayımlar.....	3
 BÖLÜM II: İLGİLİ ARAŞTIRMALAR/ALANYAZIN TARAMASI	 4
2.1. Özel Eğitime Gereksinim Duyan Bireyler ve Bu Bireylere Yönelik Yasal Düzenlemeler	4
2.2. Özel Eğitime Gereksinim Duyan Bireyler ve Bu Bireylere Yönelik Eğitim Ortamları.....	6
2.3. Kaynaştırmaya Devam Eden Özel Eğitime Gereksinim Duyan Bireylere Yönelik Yürütülen Araştırma Sonuçları	7
2.4. Kaynaştırmaya Devam Eden Özel Eğitime Gereksinim Duyan Bireylerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarına Yönelik Yürütülen Araştırma Sonuçları	18
 BÖLÜM III: YÖNTEM.....	 20
3.1. Örneklem.....	20
3.2. Ortam	21
3.3. Araştırma Süreci	22
3.4. Veri Toplama Araçları	23
3.4.1. Görüşme Formu ve Sorularının Geliştirilmesi.....	23
3.4.2. Bilgi Formu.....	23

3.5. Araştırma Modeli	23
3.6. Veri Analizi.....	24
BÖLÜM IV: BULGULAR.....	26
4.1. Tema 1. Beden Eğitimi Dersinde Yürütülen Etkinlikler	30
4.2. Tema 2. Derse Katılım Durumu	31
4.3. Tema 3. Derse Katılmama Nedeni.....	32
4.4. Tema 4. Öğretmenin Öğrenciye Karşı Tutumu	33
4.5. Tema 5. Kaynaştırma Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Beklentileri....	34
4.6. Tema 6. Arkadaşlarının Kaynaştırma Öğrencisine Karşı Tutumu	35
4.7. Tema 7. Beden Eğitimi Dersinde Kullanılan Araç-Gereç ve Ortama İlişkin Görüşler	37
4.8. Tema 8. Beden Eğitimi Dersinin Değerlendirme Sürecine İlişkin Görüşler	38
BÖLÜM V: SONUÇ	40
5.1. Yargı	40
5.2. Tartışma	44
5.3. Öneriler	53
5.3.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	53
5.3.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	53
KAYNAKÇA.....	54
EKLER.....	59

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri	20
Tablo 2. Nitel Betimsel Analizden Elde Edilen Bulgular.....	25

BÖLÜM I: GİRİŞ

1.1. Problem

1970’li yıllarda İskandinav ülkelerinde “*Herkese Eşit Eğitim Fırsatı*” düşüncesiyle doğan kaynaştırma eğitimi Amerika ve Avrupa'daki ülkelerde yaygın olarak kabul görmekte ve bu ortamlarda özel gereksinimli öğrencilerin eğitimine yönelik eğitim hizmetleri sağlanmaktadır (Diler, 1998). Ayrıca, kaynaştırma ortamlarında özel gereksinimli öğrencilerin bireysel özelliklerine uygun eğitimin verilmesinde dolaylı en bu ortamlar en az kısıtlayıcı ortam olarak da bilinmektedir (Kırcaali-İftar, 1998). Ancak her ne kadar kaynaştırma eğitimi pek çok faydayı içinde barındırsa da kaynaştırma eğitiminde birçok sorunun mevcut olduğunu ortaya koyan araştırma sonuçlarına (örneğin; Kargın ve Baydık, 2002; İmrak ve Sığırtaç, 2011; Öncül ve Batu, 2005; Battal, 2007) rastlanmaktadır. Örneğin; İmrak ve Sığırtaç (2011) tarafından akran kaynaştırma uygulanan okulöncesi sınıflarında akran ilişkilerinin incelenmesine ilişkin yürütülen çalışmada, normal gelişim gösteren öğrenciler özel gereksinimli öğrencileri yetersiz gördükleri, oyunlara almadıkları, eleştirdikleri ve materyallerini paylaşmadıkları görülürken, özel gereksinimli öğrencilerin ise bu davranışlara tepki olarak sinirlendiklerini ve kızdıklarını belirtmiştir. Buna karşın özel gereksinimli öğrencilerin olumsuz davranışlarına normal gelişim gösteren öğrenciler çoğunlukla tepkisiz kaldıkları belirtilmiştir.

Özetle, alanyazında kaynaştırma eğitimi ile ilgili yürütülen çalışmalar incelendiğinde kaynaştırma uygulamasında akran tutumları, kaynaştırma uygulamasına yönelik anne-baba tutumları ve kaynaştırma uygulamasına yönelik öğretmen tutumlarına ilişkin çeşitli çalışmalar mevcuttur. Ancak kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesine yönelik herhangi bir araştırmaya rastlanmadığı görülmektedir. Sonuç olarak kaynaştırma öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarına yönelik araştırmalara gereksinim olduğu görülmektedir.

1.2. Amaç

Araştırmanın genel amacı; ortaöğretime devam eden özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin beden eğitim dersine yönelik tutumlarının tespit edilmesi hedeflenmektedir. Araştırmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaya çalışılacaktır.

1. Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin beden eğitimi dersinde yürütülen etkinliklere karşı tutumu nasıldır?
2. Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin beden eğitimi derslerinde yürütülen etkinliklere katılımı nasıldır?
3. Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerinin beden eğitimi dersini alan akranlarına yönelik tutumu nasıldır?
4. Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerinin beden eğitimi dersini yürüten öğretmene yönelik tutumu nasıldır?
5. Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin, beden eğitimi dersinin yürütüldüğü mekana ve derste kullanılan araç-gereçlere yönelik tutumu nasıldır?
6. Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin beklenti ve gereksinimleri nedir?
7. Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin beden eğitimi dersinde değerlendirilmelerine ilişkin görüşleri nasıldır?

1.3. Önem

Türkiye'de ortaokullarda kaynaştırma eğitime devam eden öğrencileri beden eğitimi derslerine normal gelişim gösteren akranları ile birlikte katılmaktadır. Bu çalışma ile kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi derslerine genel bakış açılarının belirlenmesi, ortaya çıkan bulgular ışığında beden eğitimi derslerinin kaynaştırma öğrencilerinin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurulması, kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi derslerine katılımlarının sağlanması ve beden eğitimi derslerinin kaynaştırma öğrencileri açısından daha verimli yürütülebilmesi yönünde eğitimcilere fikir verebileceği düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma, alan yazında ulaşılabilen yazılı kaynaklarla, yöntem açısından nitel araştırma deseniyle, nitel veri kaynağı olarak ise 2014-2015 eğitim-öğretim döneminde İstanbul ili Sancaktepe ilçesindeki devlete bağlı bir ortaokulda, 5., 6., 7., ve 8., sınıfa devam eden 15 kaynaştırma öğrencisinin görüşleriyle sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Araştırmada kaynaştırma öğrencilerinin görüşmelere içtenlikle katılıp görüşme sorularına içtenlikle cevaplandıracakları varsayılmaktadır.

Araştırmada seçilen örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

BÖLÜM II. İLGİLİ ALANYAZIN TARAMASI

Bu bölümde, öncelikli olarak özel eğitime gereksinim duyan bireylere yönelik yasal düzenlemeler ve bu bireylere yönelik eğitim ortamları ele alınmıştır. Ayrıca, özel eğitime gereksinim duyan kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarına yönelik yapılmış olan araştırma sonuçlarına değinilmiştir.

2.1. Özel Eğitime Gereksinim Duyan Bireyler ve Bu Bireylere Yönelik Yasal Düzenlemeler

Doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrasında meydana gelen birtakım sorunlara bağlı olarak gelişim özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından yaşıtlarına göre beklenen düzeyden anlamlı farklılıklar gösteren ve normal eğitim programlarından yararlanamayan veya kısmen yararlanan özel eğitime gereksinim duyan bireyler, ortalama öğrenci özelliklerinden önemli ölçüde farklılık göstermelerinden dolayı bireysel olarak planlanmış ve bireyin bağımsız yaşama olasılığını en üst düzeye çıkarmayı hedefleyen özel eğitim hizmetleriyle eğitimleri sağlanmaktadır (Kırcaali-İftar, 1998). Günümüzde zihin engelliler, öğrenme güçlüğü, duygu ve davranış bozukluğu, bedensel yetersizliği, konuşma ve dil gecikme yaşayan, işitme engelliler, görme engelliler, dikkat eksikliği ve hiperaktivite, otizm spektrum bozukluğu, üstün zekalılar ve üstün yeteneği olanlar özel eğitime gereksinim duyan bireyler başlığı altında gruplanmaktadır (Baykoç ve Dönmez, 2009).

Türkiye'de ilk olarak 1982 yılında çıkarılmış ve 2012 yılında son şekli verilmiş olan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (ÖEHY) ve 1997 yılında çıkarılmış olan 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile özel eğitime gereksinim duyan bireylere yönelik destek özel eğitim hizmetleri yürütülmektedir. Söz konusu bu iki yasal düzenleme ile özel eğitime gereksinim duyan bireyler, tıbbi tanılamadan aldıktan sonra yetersizlik durumları göz önüne alınarak Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM) tarafından ayrı devlet okulları, özel sınıf veya kaynaştırma ortamlarında destek özel eğitim hizmetlerini almaktadırlar. Ancak her ne kadar ayrı eğitim ortamlarından söz edilse de daha önceleri ayrı eğitim sınıflarında eğitim gören özel eğitime gereksinim

duyan bireylerin son yıllarda kaynaştırma ortamlarına yerleştirilmenin daha çok tercih edildiği görülmektedir. Özellikle kaynaştırma ortamlarına yerleşen çocukların özel eğitim sınıfı ya da özel okullarına yerleşen öğrencilere göre sosyalleşmesi açısından büyük fırsat yakaladıkları vurgulanmaktadır. Diğer bir deyişle, özel eğitime gereksinim duyan bireylerin özel eğitim sınıfı ya da özel okullara yerleştirilmesiyle birlikte bu uygulamanın bireyin sosyalleşmesini engellediği ve topluma uyumunu zorlaştırdığı ileri sürülmektedir. Dolayısıyla, özel eğitimle ilgili yapılan yasal düzenlemeler ve kaynaştırma uygulamalarına yönelik yürütülen çalışmalarda ortaya çıkan olumlu sonuçlarla birlikte kaynaştırma uygulamasına verilen önemin de arttığı görülmektedir (Öncül ve Batu, 2005).

Örneğin; ÖEHY özellikle küçük yaşta olan özel eğitime gereksinim duyan çocukların öncelikle kaynaştırma ortamlarından yararlandırılmaları ve kaynaştırma ortamlarına yerleştirilmesi gerektiği *"öncelikle okul öncesi eğitim kurumlarında kaynaştırma uygulamaları kapsamında yetersizliği olmayan akranları ile aynı sınıfta veya özel eğitim sınıflarında sürdürmeleri esas olmakla birlikte 37-66 ay arasındaki çocuklar için özel eğitim anaokulu, 48-66 ay arasındaki çocuklar için okul ve kurumlar bünyesinde özel eğitim anasınıfları açılabilceği"* şeklinde açıklanmıştır (ÖEHY, 2012). 573 sayılı KHK'nin 12. maddesinde ise, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere yönelik destek özel eğitim hizmetleri verilirken özellikle BEP'in hazırlanması gerektiği *"Özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitimleri, hazırlanan Bireysel Eğitim Planları (BEP) doğrultusunda akranları ile birlikte her tür ve kademedeki okul ve kurumlarda uygun yöntem ve teknikler kullanılarak sürdürülür"* şeklinde belirtilmiştir (KHK, 1997). Özetle, bu iki yasal düzenlemede özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin özellikle bireysel gelişim özellikleri dikkate alınarak öncelikle olarak kaynaştırma ortamlarında destek özel eğitim hizmetlerinin sağlanması gerektiği vurgulanmaktadır.

2.2. Özel Eğitime Gereksinim Duyan Bireyler ve Bu Bireylere Yönelik Eğitim Ortamları

Bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal özellikleri yönünden akranlarından farklı gereksinimlere sahip olan özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitimlerinin hangi

ortamlarda karşılanması gerektiği konusu özel eğitimdeki gelişmelerle paralellik göstermektedir. Örneğin; tarihsel süreç içinde önceleri özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitimlerinin gerçekleştirildiği ilk ortamlar ayrı yatılı/gündüzlü özel eğitim okullar daha çok kabul görürken, bugün tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de kaynaştırma eğitimi daha fazla kabul görmektedir (Kargın, 2004). Dolayısıyla günümüzde özel eğitime gereksinim uyan öğrencilerin normal yaşlılarıyla bir arada bulunması ile gereksinimlerinin en üst düzeyde karşılanmasından dolayı bu öğrencilerin eğitiminde en az kısıtlayıcı eğitim ortamı olan kaynaştırma önerilmektedir (Kırcaali-İftar, 1998).

MEB Özel Eğitim Yönetmeliği (MEB) 7. Kısım 67. Maddesinde ‘kaynaştırma’ eğitimi, “özel eğitim gerektiren bireylerin, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitim ve öğretimlerini resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan, destek eğitim hizmetlerinin sağlandığı özel eğitim uygulamaları” şeklinde özetlenmiştir (MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2000). Bu tanımda da anlaşılabacağı üzere, kaynaştırmada destek eğitim hizmetlerinin sağlanmasının esas teşkil ettiği görülmektedir. Özel eğitim destek hizmetleri sağlanmadan gerçekleştirilen kaynaştırma ise, özel gereksinimli öğrenciyi sadece normal eğitim sınıfına yerleştirmekten ibaret olmadığı, aynı zamanda gerektiğinde özel eğitime gereksinim duyan öğrenciye ve/veya sınıf öğretmenine destek sağlanarak kaynaştırma uygulaması gerçekleştirildiğinde, kaynaştırmanın tam anlamıyla uygulandığı ileri sürülmektedir. Dolayısıyla, burada iki ya da daha fazla bireyin bir arada çalışması söz konusu olan destek özel eğitim hizmetlerinin kaynaştırma ortamlarında başarılı şekilde yürütülmesi için kaynaştırmaya hazırlık etkinliklerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Batu, 2000). Bununla birlikte, (1) eğitim ortamındaki öğretmenlerin veya diğer okul personelinin kaynaştırmayı benimsemesi, (2) kaynaştırma sınıfının hazırlanması, (3) eğitim programının bireyselleştirilmesi ve (4) etkili sınıf yönetiminin kullanılması kaynaştırmanın başarısını arttıracakları ileri sürülmektedir (Kırcaal-İftar, 1998). Dolayısıyla kaynaştırma eğitiminin sağlandığı eğitim ortamlarında bu 4 özelliğin sağlanması gerektiği vurgulanmaktadır.

Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ve Özel Eğitim Hizmetleri yönetmeliğine (ÖEHY) göre, yukarıda sözü edilen kaynaştırma uygulamasının Türkiye’de tam zamanlı

ve yarı zamanlı olmak üzere iki şekilde yürütüldüğü gözlenmektedir. Bunlardan ilki Tam Zamanlı Kaynaştırma uygulamasında özel eğitim gerektiren bireylerin, akranları ile birlikte okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında aynı sınıfta eğitim görmesi ve sosyal açıdan bütünleştirilmesi için; özel eğitim destek hizmetleri, özel araç-gereç ve eğitim materyalleri sağlanacağı, Yarı zamanlı Kaynaştırma uygulamasında ise kaynaştırma uygulaması yapılan sınıflara veya özel eğitim sınıflarına devam eden öğrencilerin; özel eğitim/kaynaştırma uygulaması yapılan sınıfların etkinliklerine katılması; kaynak oda, rehberlik ve araştırma merkezi ile özel eğitim kurumundan destek eğitimi alması için gerekli düzenlemeler yapılması teminat altına alınmıştır (Sart, Ala, Yazlık, Kantaş Yılmaz, 2004).

Özetle, yukarıda gerek Batu (2000) gerekse Kırcaali-İftar (1998) tarafından yapılan açıklamalarda, sözü edilen hususların yerine getirilmemesi durumunda özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler normal sınıflara yerleştirilseler bile gerçek bir kaynaştırmanın yürütülemeyeceği veya yürütülse dahi kaynaştırmadan beklenen yararın sağlanamayacağından söz edilmektedir (Kargın, Acarlar ve Sucuoğlu, 2003).

2.3. Kaynaştırmaya Devam Eden Özel Eğitime Gereksinim Duyan Bireylere Yönelik Yürütülen Araştırma Sonuçları

Türkiye’de genel eğitim kapsamı içerisinde yer alan kaynaştırma uygulaması ile ilgili araştırmalara bakıldığında, kaynaştırma sınıfına devam eden özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin kaynaştırma sınıfında yaşadıkları sorunlar (sosyal, akademik veya iletişim gibi yetersizlikler veya davranış problemi), öğretmenlerin veya öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının incelenmesi (Bek, Gülveren, ve Başer, 2009), kaynaştırma sınıfındaki normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma sınıfına devam eden öğrencilere yönelik tutumu, normal gelişim gösteren çocuk annelerinin zihin özürlü öğrencilerin kaynaştırılmasıyla ilgili görüşlerinin, olmak üzere 3 başlık altında yürütüldüğü görülmektedir.

Öğretmenlerin veya öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının incelenmesine yönelik yapılan araştırmalara bakıldığında, araştırma sonuçları (Güleryüz, 2014; Gözün ve Yıkılmış 2004; Koçyiğit, 2015; Kuzu, 2011; Orhan, 2010;

Orel, Zerey ve Töret 2004; Özdemir 2010) öğretmen tutumunun kaynaştırma ortamlarını olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilecek faktörlerin başında yer aldığı vurgulanmaktadır. Örneğin; öğretmen tutumları ile ilgili Güleriyüz'ün (2014) yürüttüğü çalışmada, öğretmenlerin kaynaştırma eğitime karşı genellikle olumlu tutuma sahip olduklarını ve kaynaştırma eğitime karşı tutumlarını, öğretmenlik mesleğindeki hizmet süreleri ve tecrübeleri gibi etkenlerin kaynaştırmayı olumlu veya olumsuz yönde etkilediği ortaya çıkmıştır. Zağlı tarafından 2010 yılında zihinsel yetersizliğe sahip öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada ise, okul öncesi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun zihinsel yetersizliğe sahip çocukları derslerinde görmekten rahatsız olmadıkları ve bu çocukların sınıflarında olmalarından endişe duymadıkları belirlenmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin bu çocukların normal sınıflarda eğitim görmesi için gerekli altyapının sağlaması ve bu çocuklara normal gelişim gösteren yaşlıları gibi normal bir yaşam sağlamaları için okullarda düzenlenen okuma bayramı, kol faaliyetleri gibi etkinliklerde görevlendirmeleri gerektiği rapor edilmiştir. Ancak Koçyiğit (2015), kaynaştırma eğitiminde özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere karşı olumlu tutumların oluşması için öğretmenlerin bu uygulamalarda gönüllü olarak görev almaları gerektiğini belirtmektedir. Koçyiğit (2015) tarafından dile getirilen görüşü destekler nitelikteki benzer açıklama Batu (2000) tarafından yapılmıştır. Batu (2000), kaynaştırma sınıfı öğretmeni olmak isteyen öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasını yürütmeye istekli olmaları ve kaynaştırma öğrencilerine karşı reddedici bir tutum içinde olunmamaları gerektiğini vurgulamaktadır.

Alan yazında öğretmen ve öğretmen adaylarına yönelik araştırma yürüten bazı araştırmacılar (Gözün ve Yıkılmış, 2004; Orel, Zerey ve Töret 2004; Özdemir 2010) öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi ile ilgili bilgilendirici eğitimlerin önemli olduğunu ve kaynaştırma eğitimi ile ilgili bu bilgilendirici eğitim alan öğretmenlerin kaynaştırma eğitime bakışlarının olumlu yönde değişeceğini ileri sürmektedirler. Örneğin; Orel, Zerey ve Töret (2004) tarafında sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesine yönelik yürütülen çalışmada, kaynaştırma ile ilgili ders alan sınıf öğretmeni adaylarının "Kaynaştırma öğrencisi bulunan bir sınıfta kontrol sağlamanın kaynaştırma öğrencisi bulunmayan bir sınıfta kontrol sağlamaktan daha zor olmayacağı", "Özel eğitime gereksinim duyan

öğrencinin kaynaştırılması, sınıftaki normal öğrenciler açısından yararlı olabileceği" ve "Özel eğitime gereksinim duyan öğrencinin normal sınıftaki tüm etkinliklere katılabilmesi için her türlü fırsatın verilmesi gerektiği" gibi olumlu yönde kaynaştırma ile ilgili tutum içine girdikleri belirlenmiştir. Dolayısıyla burada *kaynaştırma dersi almanın sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya ilişkin tutumları üzerinde olumlu yönde değişikliğe yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır*. Aynı şekilde, Gözün ve Yıkılmış (2004) tarafından yürütülen benzer bir araştırmada da öğretmen adaylarına yönelik kaynaştırma üzerine gerçekleştirilen bilgilendirmelerin öğretmen adaylarının tutumlarında olumlu değişiklik yarattığı ortaya çıkmıştır. Özdemir tarafından 2010 yılında okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşlerinin incelenmesine yönelik yürüttüğü çalışmada ise, kaynaştırma ile ilgili eğitim alan, kaynaştırma uygulaması ile ilgili tecrübesi olan veya kaynaştırma eğitimi üzerine bilgi edinmek isteyen okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik daha olumlu tutum geliştirdikleri rapor edilmiştir.

Jobe, Rust ve Brissie (1996) tarafından 162 sınıf öğretmenin genel eğitim sınıflarına devam eden yetersizliğe sahip öğrencilere karşı tutumunu belirlemeye yönelik yürütülen çalışmada, öğretmenlerin aldıkları hizmet-içi eğitimlerin ve özel eğitim konusundaki tecrübelerinin öğretmen tutumu üzerinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Bir başka anlatımla, kaynaştırmaya ve kaynaştırma öğrencilerine karşı öğretmenlerin tutumu ile öğretmenlerin sınıf-içi eğitim alıp almamaları ve özel eğitim konusundaki deneyimleri arasında bir ilişki bulunmuştur. Dolayısıyla, burada öğretmenlerin özel eğitim konusundaki tecrübeleri ve özel eğitim konusunda almış oldukları hizmet-içi eğitimin hem öğretmenin kaynaştırmaya ve kaynaştırma öğrencisine karşı tutumunu olumlu yönde etkilemekte hem de kaynaştırma uygulamasının başarılı şekilde yürütülmesine olumlu katkıda sağlayacağı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Leatherman ve Neimeyer (2005) tarafından kaynaştırma uygulamasına karşı öğretmen tutumuna yönelik yürütülen çalışmada, kaynaştırma eğitimi etkileyen faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada, öğretmenlerin kaynaştırma sınıflarında daha önce tecrübe ettikleri deneyimlerin, yetersizliğe sahip çocukların onların kaynaştırma eğitimine yönelik tutumu üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, kaynaştırma öğrencilerinin de yer aldığı sınıf-içi etkinlikleri uygulamaları üzerinde

öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik önceki deneyimlerinin etkili olduğu saptanmıştır. Ayrıca, öğretmenler başarılı bir şekilde kaynaştırma uygulamasını yürütürken, öğretmenlerin uygun hizmet öncesi eğitim almaları, yöneticiler tarafından desteklenmeleri ve alan uzmanı kişiler tarafından desteklenmelerinin kaynaştırma eğitiminin başarısı üzerinde önemli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Özetle, bu araştırmada kaynaştırma eğitiminin başarısı ve öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik tutumu üzerinde, öğretmenin öğretmen olmadan önce özel eğitim konusunda hizmet öncesinde almış olduğu eğitimlerin ve kaynaştırma ortamlarındaki desteklerin oldukça önemli olduğu ortaya çıkmıştır.

Scruggs ve Mastropier (1996) yürüttükleri çalışmada 1958 ile 1995 yılları arasında kaynaştırma konusunda öğretmenlerin görüşleri üzerine yapılan çalışmalar gözden geçirilerek bir araştırma sentezi gerçekleştirilmiştir. Kaynaştırma eğitimi konusunda yürütülen araştırmalar gözden geçirildiğinde, öğretmenlerin kaynaştırma kavramını ve kaynaştırma eğitimini destekleyici açıklamada bulundukları görülmüştür. Ancak, kaynaştırma konusunda olumlu görüş bildiren öğretmenler arasında çok az öğretmen yetersizliğe sahip çocukları kendi sınıflarında görmeye istekli oldukları yönünde görüş bildirmiştir. Ayrıca, araştırmalara katılım gösteren öğretmenlerden yarısı veya yarıdan biraz fazlası kaynaştırmanın bazı yararlar sağlayacağını belirtmesine rağmen, çok az öğretmen kaynaştırma için gerekli olan kaynakların veya eğitimin, becerinin ve yeterli zamanın yeterli olduğu konusunda görüş belirtmiştir.

Kaynaştırmaya ilişkin normal gelişim gösteren çocukların sınıfında eğitim gören kaynaştırma öğrencisine yönelik tutumları üzerine yapılan araştırmalara (Atıcı, 2014; Seçer, Sarı ve Çetin 2010) bakıldığında, araştırma sonuçları kaynaştırma öğrencisinin sınıfında normal gelişim gösteren akranları tarafından dışlandıkları, arkadaşlık kurmadıkları yönünde sonuçları rapor ettikleri görülmektedir. Örneğin; Atıcı (2014) tarafından yürütülen çalışmada, kaynaştırma öğrencilerinin yaşadıkları sorunlar genel itibarıyla okul kültürüne uyum sağlamakta çekinmeleri, akademik olarak sınıftaki akranlarına göre daha başarısız ya da daha geride olmaları veya sınıftaki normal gelişim gösteren arkadaşları tarafından dışlanmaları sebebiyle akranlarıyla iletişime girmede çekindikleri, okula isteyerek veya severek gelmedikleri, içe kapanık, pasif ve isteksiz bir şekilde sınıf içerisinde bulundukları ortaya çıkmıştır.

Seçer, Sarı ve Çetin (2010) tarafından yürütülen okul öncesi dönemdeki çocukların bedensel yetersizliğe sahip akranları ile birlikte eğitim almalarına ilişkin görüşlerinin incelendiği çalışmada, normal gelişim gösteren öğrencilerin sınıflarında bulunan kaynaştırma öğrencilerinin yetersizliğinin ne olduğunu bilmedikleri veya bildiğini ifade eden öğrencilerin de yetersizliğe sahip çocukların yetersizliği ile ilgili olmayan farklı tanımlar yaptıkları ortaya koymuştur. Derslerde ise, normal gelişim gösteren öğrenciler tarafından kaynaştırma öğrencilerinin dışlandığı belirlenmiştir. Kaynaştırma öğrencilerini dışlanma sebebi kaynaştırma öğrencilerinin derste yapılan etkinliklerde pasif kalmalarına bağlanmıştır. Ancak kaynaştırma öğrencilerinin yapabildiği veya başarılı şekilde yerine getirebildiği etkinliklere katılmalarıyla da herhangi bir sorun yaşamadıkları görülmüştür. Dolayısıyla burada, normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencisinin yetersizlikleriyle çok ilgilenmekten çok daha ziyade yetersizliğe sahip olan öğrencilerin etkinlikler sırasındaki çabası ve becerisine dikkat ettikleri ortaya çıkmıştır. Bu yüzden, kaynaştırma sınıfında görev yapan öğretmenlerin yetersizliğe sahip öğrencilerin gelişimine uygun gerçekçi etkinlikler belirlemeleri durumunda özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin kendilerine uygun olan etkinlikleri yerine getirmelerini sağlayacak ve bununla birlikte sınıftaki normal gelişim gösteren öğrencilerin de kaynaştırmaya ilişkin olumlu tutumda bulunmasına yol açacaktır.

Seçer, Sarı ve Çetin (2010) tarafından yürütülen çalışmada elde edilen sonuçlara benzer sonuçların Çulhaoğlu-İmrak ve Sığırtmaç (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da ortaya çıkmıştır. Çulhaoğlu-İmrak ve Sığırtmaç (2010) tarafından kaynaştırma uygulanan okulöncesi sınıflarında akran ilişkilerinin incelenen araştırmada, kaynaştırma öğrencilerinin derste oynadıkları oyunlara kaynaştırma öğrencilerini dahil etmedikleri belirlenmiştir. Kaynaştırma öğrencilerinin yetersiz oyuna alınmaması, yetersiz görülmesi, eleştirilmesi veya derste ki materyallerin kendileriyle paylaşılmaması durumunda ise, kaynaştırma öğrencilerinin sinirlenip kızdıkları ortaya çıkmıştır. Normal gelişim gösteren çocukların da kaynaştırma öğrencileri tarafından sergilenen kızma ve sinirlenme davranışlarına tepkisiz kaldıkları görülmüştür. Ayrıca, normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle yardımlaştıkları ve kaynaştırma öğrencisinin yapabildikleri yani onları yeterli buldukları her etkinliğe de kaynaştırma

öğrencilerini dahil ettikleri fakat onların yapamayacağını düşündükleri etkinliklere de katılmalarını istemedikleri gözlenmiştir. Kargın ve Baydık (2002) tarafından yürütülen kaynaştırma ortamındaki işiten öğrencilerin işitme engelli akranlarına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelendiği çalışmada ise, normal gelişim gösteren öğrencilerin işitme engelli öğrencilere yönelik tutumlarının öğrencilerin bulundukları sınıf düzeyine, aynı ortamda beraber eğitim görme sürelerine, işitme engelli öğrenci ile iletişimde kullandıkları yöntemlere ve işitme engeline ilişkin bilgi sahibi olmalarına göre biçimlendiği belirlenmiştir.

Georgiadi, Kalyva, Kourkoutas ve Tsakiris (2012) yaptıkları çalışmada, normal gelişim gösteren çocukların zihinsel yetersizliğe sahip olan akranlarına karşı tutumları incelenmiştir. 256 Yunanlı çocuğun katılım gösterdiği çalışmada, normal gelişim gösteren çocukların akranlarına karşı tutumlarının devam ettikleri okul türüne göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Diğer bir değişle, kaynaştırma sınıfının bulunduğu okullardaki çocukların okullarında kaynaştırma öğrencisi olmayan çocuklara kıyasla akranlarına karşı daha olumlu tutum içinde oldukları ve zihinsel yetersizliğe sahip akranlarına ilişkin görüşlerini açıklarken daha az olumsuz sıfatlar kullanarak açıklamada bulundukları belirlenmiştir. Ayrıca, kız öğrencilerin yanı sıra olumlu sosyal, duygusal ve yetersizliğe sahip akranına karşı olumlu tutum sergileyen çocuklar, zihinsel yetersizliğe sahip bir akranına yönelik açıklamada bulunurken daha olumlu sıfatlar kullanarak görüşlerini dile getirmişlerdir.

Hong, Kwon ve Jeon (2014) tarafından normal gelişim gösteren çocukların yetersizliğe sahip akranlarına karşı tutumları ile çocukların ebeveynleri ve kendi kişilik özellikleri arasındaki ilişkiye yönelik yürütülen araştırmada, normal gelişim gösteren çocukların ebeveynlerinin yetersizliğe sahip çocuklara karşı olan tutumları ile çocuklarının yetersizliğe sahip olan çocuklara karşı tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ayrıca, normal gelişim gösteren çocukların yetersizlik kavramını ele alış biçimi yani yetersizlik kavramını nasıl anladığı ve yetersizliğe sahip bireylere karşı ilk iletişimleri ile yetersizliğe sahip bireylere karşı hissettiği duygular arasında pozitif bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer bir değişle, yetersizliğe sahip çocuklarla normal gelişim gösteren akranları arasında daha yoğun ve düzenli iletişim sağlandığında normal gelişim gösteren çocukların da yetersizliğe sahip akranlarına karşı daha olumlu

duygular içinde oldukları rapor edilmiştir. Aynı şekilde, normal gelişim gösteren çocukların yetersizliği ele alış biçimi ile çocukların yetersizlik türü veya etkinliğin içeriği yani özelliği (çocuğun yetersizliğinin yürütülen etkinliklere engel olup olmadığı veya etkinliklerin çocuğun yetersizliğine uygun olup olmaması) ve normal gelişim gösteren çocukların yetersizliğe ve kaynaştırmaya karşı tutumları arasında da orta düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür. Son olarak, ebeveynlerin yetersizliğe sahip bireylere ve kaynaştırmaya karşı olumlu tutum sergiledikleri belirlenmiştir.

Alan yazında kaynaştırma eğitime devam eden özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin ailelerinin veya kaynaştırma öğrencisinin devam ettiği kaynaştırma sınıflarındaki normal gelişim gösteren çocukların ailelerinin dahil edildiği araştırmalara (Sucuoğlu, 1996; Koçyiğit,2015) bakıldığında, hem özel eğitime gereksinim duyan öğrenci ebeveynlerinin hem de normal gelişim gösteren öğrencilerin ebeveynlerinin sürece etkin katılmadıkları ortaya çıkmıştır. Örneğin; Sucuoğlu (1996) tarafından kaynaştırma programlarında anne-baba katılımına ilişkin yürütülen çalışmada, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin anne-babalarının kaynaştırma eğitime katılımlarının, anne-baba gereksinimlerinin karşılanamaması nedeniyle yeterli olmadığı belirlenmiştir. Özel eğitime gereksinim duyan öğrenci anne-babalarının öğrenciyi değerlendirme süreçlerine dahil edilmesi ve kaynaştırma eğitime katılmaya yönlendirecek yasal ve yönetsel düzenlemelerin yapılması durumunda anne-babaların işbirliği yapmaya daha fazla yönlendirileceği öngörülmektedir. Ayrıca, söz konusu araştırmada anne babaların sadece çocukları hakkında bilgi almak veya bilgi vermek amacıyla değil aynı zamanda kaynaştırma programı süresince bir eğitim partneri olarak eğitimlere katılımlarının sağlanmasının gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

Koçyiğit (2015) ana sınıfı ve okul rehber öğretmenleri ile kaynaştırma öğrencilerinin ebeveynleri ve normal gelişim gösteren öğrencilerin ebeveynlerinin kaynaştırma eğitime yönelik görüşlerini belirlemeye yönelik yürüttüğü çalışmada ise, kaynaştırma öğrencilerinin tüm ebeveynleri *sınıf ortamının düzenlenmesinde* rol aldıklarını ifade ederken, normal gelişim gösteren öğrencilerin ebeveynleri sınıf ortamlarının düzenlenmesinde rol almadıklarını ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, söz konusu araştırmada aile kaynaklı bazı sorunların olduğu dile getirilmiştir. Aile kaynaklı sorunlara bakıldığında; kaynaştırma öğrencilerinin ailelerinden kaynaklanan sorunlar *ebeveynlerin kendi*

çocuğunun özel durumunu kabullenmemesi, yetersiz iş birliği, üst düzey beklenti ve umutsuzluk olduğu görülmektedir. Normal gelişim gösteren öğrencilerin ailelerinden kaynaklanan sorunlar ise, kaynaştırma öğrencisini kabul etmeme ve kaynaştırma öğrencilerinin ailelerine karşı olumsuz tavırlar olduğu belirtilmiştir.

Kargın, Acarlar ve Sucuoğlu (2003) tarafında öğretmen, yönetici ve anne-babaların kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin ele alındığı başka bir çalışmada, öğretmenler, anne-babalar veya okul yöneticilerinin kaynaştırmaya ilişkin bilgi ve becerilerinin, okullardaki sınıf büyüklüğü, öğretim materyalleri ve destek hizmetlerin sınırlı olduğunu belirtmişlerdir. Burada, özellikle sınıf öğretmenlerinin yetersizliğe sahip çocuklara öğretim yapma be sınıfta bu çocukları destekleme konusunda yeterli eğitime sahip olmadıkları dile getirilmiştir. Benzer görüş anne-babaların neredeyse tamamı tarafından da dile getirilmiştir. Anne-babalar çocuklarının eğitime üzerine bilgi sahibi olmadıklarını belirtmiş ve daha fazla yardım veya bilgiye (özel eğitime gereksinimli öğrenciye yeni bilgiyi nasıl öğretilceği, öğrencinin şimdiki ve gelecekteki eğitim olanaklarının neler olduğu ve çocuklardaki davranış problemlerini ortadan nasıl kaldıracağına yönelik) gereksinim duyduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca anne babaların yarıya yakını kaynaştırma eğitiminin özel eğitime gereksinim duyan çocuklarının özelliklerine uygun olmadığını belirtmişlerdir. Bunun da müfredat, okulun fiziksel özellikleri, sınıfın fiziksel özellikleri, öğrenci veya öğretmen davranışlarından kaynaklandığını ifade etmişlerdir.

Kaynaştırma sınıfına devam eden özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin kaynaştırma sınıfında yaşadıkları sorunlara ilişkin araştırmalara (Demirci, Çınar ve Demirci, 2014; Hasanoğlu, 2013; Orhan, 2010; Sucuoğlu ve Özokçu, 2005; Yüce, 2015) bakıldığında, normal gelişim gösteren öğrencilerle kaynaştırma öğrencileri arasındaki iletişimin sağlıklı kurulamadığı, kaynaştırma öğrencilerinin dışlandıkları, kaynaştırma uygulamalarının kaynaştırma öğrencilerinin bireysel özelliklerinin dikkate alınarak BEP hazırlanmadığı ve derslerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik yürütülmediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, kaynaştırma ortamlarında özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin davranış problemi sergiledikleri gözlenmiştir. Örneğin; Duman ve Koçak (2013) tarafından anaokulu kaynaştırma sınıfında yer alan özel eğitime gereksinim duyan bir çocuğun sosyal ve iletişim özellikleri üzerine yürütülen

çalışmada, kaynaştırma öğrencisinin akranlarına göre daha az grup oynadıkları görülmüştür. Öte yandan, bu öğrencinin yani kaynaştırma öğrencisinin akranlarına kıyasla daha çok paralel veya izole oyunları oynamayı tercih ettiği ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, kaynaştırma öğrencisinin daha çok yalnız oynamayı tercih ettiği ortaya koymaktadır. Söz konusu bu çalışmada kaynaştırma öğrencisinin iletişim özellikleri incelendiğinde ise, kaynaştırma öğrencisi akranlarından ziyade aha çok yetişkinlerle (öğretmen, yardımcı öğretmen ve stajyerler) iletişim içinde oldukları görülmüştür. Bu iletişimlerin oluşum şekillerine bakıldığında, iletişimlerin daha çok çevre tarafından yani bir yetişkin tarafından başlatıldığı belirlenmiştir.

Kaynaştırma sınıfına devam eden özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin kaynaştırma sınıfında yaşadıkları sorunlara üzerine Hasanoğlu (2013) tarafından yürütülen çalışmada birleştirilmiş sınıflarda kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri ele alınmıştır. Söz konusu çalışmada, kaynaştırma öğrencilerinin kendilerini yetersiz görmelerinden kaynaklı sorunlar yaşadıkları ve normal gelişim gösteren öğrencilerle kaynaştırma öğrencileri arasında etkili iletişim sağlanamadıkları belirlenmiştir. Ayrıca, kaynaştırma öğrencilerinin akranları tarafından dışlandıkları ve fiziksel şiddete maruz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, öğretmenlerin özel eğitime gereksinimli öğrencilerin değerlendirilmesine yönelik yeterli bilgiye sahip olamadıkları ve özel gereksinimli öğrencilerin değerlendirilmesinin sağlıklı olarak yapılamadığı anlaşılmaktadır. Bu çalışmaya benzer bir çalışma, Orhan (2010) tarafından yürütülen okulöncesi dönemde kaynaştırma eğitime devam eden küçük çocuklarla yürütülmüştür. Orhan (2010) tarafından kaynaştırma öğrencileriyle normal gelişim gösteren öğrencilerin sosyal beceri ve problem davranışlarının düzeyi ile öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin ele alındığı çalışmada, kaynaştırma öğrencilerinin özür türleri ve özür derecesine bağlı olarak düşük düzeyde sosyal beceri sergiledikleri, kaygılı oldukları, sosyal çekingenlik yaşadıkları ve depresif belirtiler sergiledikleri belirlenmiştir. Ayrıca kaynaştırma öğrencilerinin benmerkezci, aşırı hareketli, saldırgan ve anti sosyal oldukları ortaya çıkmıştır.

Sucuoğlu ve Özokçu (2005) tarafından kaynaştırma öğrencilerinin sosyal becerilerinin değerlendirilmesine ilişkin gerçekleştirilen çalışmada, kaynaştırma öğrencilerinin sosyal beceriler geliştiremedikleri, akademik yetersizlik içinde oldukları ve problem

davranışlar sergiledikleri belirtmiştir. Ayrıca bu öğrencilerin normal gelişim gösteren öğrencilere göre sosyal beceri ve akademik yeterlilik konusunda yetersizlikler yaşadıkları ve problem davranışlar sergiledikleri rapor edilmiştir. Yüce (2015) tarafından okul öncesi eğitime devam eden özel gereksinimli ve normal gelişim gösteren çocukların akran ilişkileri ve akran şiddetine maruz kalma düzeylerinin belirlenmesine yönelik yürütülen çalışmada ise, özel gereksinimli çocukların normal gelişim gösteren akranlarına göre sosyal davranışlar geliştirme konusunda problem yaşadıkları, korkulu, kaygılı oldukları ve akranları tarafından dışlandıklarını rapor edilmiştir.

Okul yöneticilerinin dahil edildiği kaynaştırma eğitime ilişkin araştırmalara bakıldığında, söz konusu araştırmalar (Batu, 2000; Çuhadar, 2006; Kargın, Acarlar ve Sucuoğlu, 2003) okul yönetiminin kaynaştırma uygulamalarının sağlıklı yürütülebilmesinde önemli rol oynadığını ileri sürmektedir. Örneğin; Batu (2000) kaynaştırma, destek hizmetler ve kaynaştırmaya hazırlık etkinliklerine ilişkin yürüttüğü çalışmada, okul yönetiminin kaynaştırmanın gereğine inanması yoluyla, kaynaştırma uygulamasının doğru planlanabileceği ve organize yürütülebileceği vurgulanmıştır. Okul yöneticilerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerini ele alan araştırma sonuçları (Çuhadar, 2006; Kargın, Acarlar ve Sucuoğlu, 2003) ise, okulların kaynaştırma uygulamaları için hazır olmadığı, öğretmenlerin kaynaştırma konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, okullarda rehberlik öğretmenlerinin eksik olduğunu, yöneticilerinde kaynaştırma konusunda yeterli teknik bilgilerinin olmamasından ve okullardaki fiziksel altyapının kaynaştırma uygulamaları için uygun olmamasından dolayı sağlıklı kaynaştırma uygulamalarının yapılamadığını ortaya koymuştur.

Örneğin; Çuhadar (2006) tarafından ilköğretim okulu 1-5. sınıflarda kaynaştırma eğitime devam eden çocuklar için BEP hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ve yöneticilerin görüşlerinin belirlenmesine ilişkin yapılan çalışmada, okul yöneticilerinin BEP ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları, RAM personelinden ve rehber öğretmenlerden, BEP geliştirme birimleri bulunan okullardan yararlanamadıkları belirlenmiştir. BEP geliştirme birimleri olmayan okullarda ise, kaynaştırma öğrencilerine yönelik tanılama ve yönlendirme kararlarının sağlıklı alınamadığı, kaynaştırma öğrencilerine yönelik

bireyselleştirilmiş bir eğitim programıyla desteklenmedikleri için bu öğrencilerinde normal gelişim gösteren öğrencilerine uygulanan programı geriden takip ettikleri, kaynaştırma öğrencilerinin sosyal ve psikolojik davranışlarının kontrol altına alınmaya çalışıldığı ve genelde sınıfta kendi başlarına yani serbest bırakıldıkları öğretmenler ve yöneticiler tarafından belirtilmiştir.

Alana yazında, kaynaştırma eğitiminde birden fazla yetersizliğe sahip öğrencilerin kaynaştırılması özel eğitim öğretmenleri ve normal sınıf öğretmenleri için oldukça zor bir görev olduğu ileri sürülmektedir. Ayrıca, kaynaştırmaya yönelik eğitim ortamlarının, öğrenci özellikleri, öğrencilere yönelik etkinlik, ödev vb. özellikleri, öğretmen özellikleri ve eğitim sisteminin karmaşık etkileşimini yansıttığı vurgulanmaktadır. Dolayısıyla burada, bu etkileşimlerden her birinin kaynaştırmaya yönelik eğitim ortamlarında kaynaştırma öğrencilerinin gereksinimleri doğrultusunda eğitim ortamını etkileyen etkinlik, ödev vb. gibi etkinlik veya materyallerde birtakım uyarlamaların yapılması ve yetersizliğe sahip öğrencilere yönelik bireyselleştirilmiş eğitim planlarının hazırlanması gerektiğinin altı çizilmektedir (Potter, 1992).

Yukarıda özetlenen Çuhadar'ın (2006) çalışmasını destekler nitelikte bir başka çalışmanın Kargın, Acarlar ve Sucuoğlu (2003) tarafından öğretmen, yönetici ve anne babaların kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik yürütülmüştür. Kargın, Acarlar ve Sucuoğlu (2003) tarafından yürütülen çalışmada, okul müdürlerinin büyük çoğunluğunun sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma konusunda donanımlı olmadığı, okulun fiziksel yapısının kaynaştırma uygulamasına müsait olmadığını, sınıf öğretmenlerinin isteksiz oldukları, sınıf mevcutlarının kalabalık oluşu ve normal gelişim gösteren öğrencilerinin ailelerinin isteksiz olmaları nedeniyle okulların kaynaştırma uygulaması için uygun olmadığı yönünde görüşte bulunmuşlardır. Ayrıca, söz konusu bu çalışmada okul müdürlerinin de kaynaştırma uygulamaları konusunda eğitim almadıkları, yeterli bilgiye sahip eleman olmadığı, zaman ve imkanların sınırlı olması nedenleriyle kaynaştırma öğrencisi gelmeden eğitim ortamının kaynaştırma uygulamasına hazırlanamadığı belirlenmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda ele alınan araştırma sonuçları bit bütün olarak göz önüne alındığında kaynaştırma eğitimine yönelik pek çok sorun olduğu ve bu konuda

öğretmen, yönetici ve velilere büyük rol oynamaktadır. Ayrıca, kaynaştırma öğrencisinin ve kaynaştırma sınıfında eğitim gören diğer normal gelişim gösteren çocuklarında kaynaştırma öncesinde ve sürecinde kaynaştırmaya hazırlayıcı etkinlikler yoluyla desteklenmesi gerektiği görülmektedir.

2.4. Kaynaştırmaya Devam Eden Özel Eğitime Gereksinim Duyan Bireylerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Görüşlerine Yönelik Araştırma Sonuçları

Alan yazındaki bazı araştırmacılara (Sart, Ala, Yazlık ve Kantaş Yılmaz, 2004) göre, yukarıda sözü edilen gerekli tüm yasal düzenlemeler ve kaynaklar sağlansa da kaynaştırmaya yönelik uygulamaları gerçekleştirenlerin (örneğin; okul müdürü, sınıf öğretmeni, beden eğitimi, müzik gibi branş öğretmenleri vb.) kaynaştırma öğrencisine yönelik olumsuz tutumlarının veya yapılan uygulamalara yönelik uygulamadan olumsuz yönde etkilenip olumsuz tutum içinde olan öğrencilerin olumsuz tutumlarının, kaynaştırmanın başarısını azaltabilmektedir. Dolayısıyla, burada öğretmenler, diğer eğitim personeli, idareciler, kaynaştırma öğrencisi, normal gelişim gösteren öğrenci, bu öğrencilerin aileleri ve genel olarak toplumda kaynaştırmaya yönelik olumlu tutumlarda bulunmalarının uygulamanın başarısını olumlu yönde arttıracakları düşünülmektedir.

Demirci, Çınar ve Demirci (2014) tarafından, sınıf öğretmenlerinin özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerde beden eğitimi ders programından ve kaynaştırma eğitiminden kaynaklanan sorunlarının incelenmesine yönelik yürütülen çalışmada ise, beden eğitimi dersinde kazandırılması hedeflenen kazanımların açık ve anlaşılır bir şekilde yazılmadığı ve bu kazanımların özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere yönelik fiziksel özelliklerine uygun olacak şekilde hazırlanmadığı belirlenmiştir. Dolayısıyla beden eğitimi derslerinin özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere göre düzenlenmediği görülmektedir. Bu sorunlara ek olarak, beden eğitimi dersleri için fiziki imkanların yetersiz olduğu ve bu eksikliklerin kaynaştırma eğitiminin etkili şekilde yürütülmesini olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir.

BÖLÜM III: YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmaya katılım gösteren özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere ilişkin demografik bilgiler, araştırma ortamı, araştırmada kullanılan araç gereçler, araştırma modeli, araştırma süreci, verilerin toplanması ve verilerin analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Örnekleme

Araştırmanın örneklemini 2015-2016 eğitim-öğretim döneminde İstanbul İli Sancaktepe ilçesinde devlete bağlı bir ortaokulunda, 5., 6., 7., ve 8. sınıfa devam eden 15 kaynaştırma öğrencisi oluşturmaktadır.

Tablo 1’de araştırmaya katılan özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere ve bu öğrencileri anne-babalarına ilişkin demografik bilgiler yer almaktadır. Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların tamamı 11 ile 14 yaşında olup, büyük çoğunluğunun yani %47’sinin 14 yaşında olduğu görülmektedir. Ayrıca, katılımcılardan 5 öğrenci "*Özel Öğrenme Güçlüğü (ÖÖG)*", 3 öğrenci "*Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizlik (HDZY)*", 2 öğrenci "*Dil ve Konuşma Bozukluğu (DKB)*", 2 öğrenci "*Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB)*", 2 öğrenci "*Bedensel Yetersizliğe (BY)*" ve 1 öğrenci otizm tanısına sahip olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla, bu araştırmaya katılım gösteren katılımcıların büyük kısmı özel öğrenme güçlüğü tanısına sahip öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcılar	Sınıfı	Yaş (Yıl)	Yetersizlik Türü	Baba Eğitim Durumu	Anne Eğitim Durumu	Baba Meslek	Anne Meslek
Katılımcı 1	5	11	DKB	İlkokul	İlkokul	işçi	İşçi
Katılımcı 2	8	14	BY	Lise	İlkokul	Ticaret	Ev hanımı
Katılımcı 3	6	12	ÖÖG	İlkokul	İlkokul	İşçi	işçi
Katılımcı 4	8	14	HDZY	İlkokul	İlkokul	İşçi	Ev hanımı
Katılımcı 5	5	11	EHB	Lise	İlkokul	Ticaret	Ev hanımı
Katılımcı 6	7	13	BY	Yüksekokul	Lise	Memur	Ev hanımı
Katılımcı 7	8	14	HDZY	İlkokul	İlkokul	Ticaret	Ev hanımı
Katılımcı 8	5	11	DEHB	İlkokul	İlkokul	İşçi	Ev hanımı
Katılımcı 9	7	14	ÖÖG	Lise	Lise	İşçi	Ev hanımı
Katılımcı 10	8	14	ÖÖG	Lise	Lise	Emlakçı	Emlakçı
Katılımcı 11	5	12	DKB	İlkokul	İlkokul	İşçi	Ev hanımı
Katılımcı 12	8	14	ÖÖG	İlkokul	İlkokul	İşçi	Ev hanımı
Katılımcı 13	8	14	HDZY	İlkokul	İlkokul	İşçi	Ev hanımı
Katılımcı 14	6	12	ÖÖG	İlkokul	İlkokul	İşçi	Ev hanımı
Katılımcı 15	6	12	Otizm	İlkokul	İlkokul	İşçi	Ev hanımı

Yukarıda tablo 1'de araştırmaya katılım gösteren öğrencilerin anne-babalarının demografik bilgilerine bakıldığında, öğrencilerin anne ve babalarının büyük çoğunluğu ilk okul mezunu olduğu görülmektedir. Örneğin; babalarının % 66'sı ilkokul mezunu, %27'si lise mezunu ve %7'si yüksek okul mezunuyken; annelerin ise % 80'i ilkokul mezunu ve kalan %20'lik kısmı lise mezunu ailelerden oluşmaktadır. Ayrıca, annelerden 3 anne dışında tamamı ev hanımıdır. Babaların mesleki durumların bakıldığında ise, 10 baba işçi, 3 baba ticaretle uğraşıyor, 1 baba memur, 1 baba emlakçısıdır. Bu verilerden hareketle, babalarının büyük bir kısmının yani % 66'sının işçiyken, annelerin neredeyse tamamı yani % 80'i ev hanımıdır.

3.2. Ortam

Araştırmaya katılım gösteren İstanbul İli Sancaktepe ilçesinde devlete bağlı bir ortaokuluna devam eden kaynaştırma öğrencileriyle görüşmeler, öğrencilerin eğitim

gördükleri okula bağlı bir destek eğitim odasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmenin gerçekleştirildiği oda zemini karo ile kaplı ve 1 penceresi olan 3x5m² büyüklüğünde bir alana sahip olup, odada bir masa ve iki sandalye bulunmaktadır. Ayrıca, söz konusu okulun ikinci katında okul bahçesindeki gürültüden uzak bir konumda olup, odada öğrencilerin dikkatini dağıtacak bir resim, afiş vb. materyaller de ortamdan kaldırılmıştır.

3.3. Araştırma Süreci

İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden resmi izin alındıktan sonra kaynaştırma öğrencilerinin eğitim aldığı Sancaktepe ilçesinde devlete bağlı bir ortaokulunun okul müdürü ile iletişime geçilmiştir. Daha sonra, söz konusu bu okulda kaynaştırma eğitimine devam eden özel eğitime gereksinim duyan 20 öğrenci okul müdürü tarafından tespit edildikten sonra bu öğrencilerin aileleri telefonla aranıp, aileler araştırma hakkında bilgilendirilmek üzere okula davet edilmiştir. Her bir ailenin uygun olduğu gün ve saatte araştırmacı okula giderek, her bir aileyi araştırma hakkında bilgilendirmiştir. Okula davet edilen 20 aile arasından 15 tanesi çocuklarının araştırmaya katılımını gönüllü olarak kabul etmiştir. Dolayısıyla, ailelerden gerekli izinler alındıktan sonra öğrencilerin devam ettiği ortaokulun destek eğitim odasında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Her bir görüşme her bir katılımcının uygun olduğu gün ve saatte araştırmacının kendisi tarafından yüz yüze pozisyonda destek eğitim odasında ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir. Katılımcılarla yapılan görüşmeler ortalama 11,62 dakika sürmüştür.

Görüşme formunda yer alan her bir soru katılımcılara sorulurken cümle yapısının ve sırasının değişebileceği, katılımcının soruyu anlamadığı durumlarda ek açıklamanın yapabileceği, bir soru yanıtlanırken bir başka sorunun yanıtı alınmışsa o soru sorulmadan bir diğer soruya geçilebileceği ileri sürülmektedir (Düzkanar Uysal ve Batu, 2010). Bu çalışmada alan yazında belirtilen bu hususlar dikkate alınarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Görüşme Formu ve Sorularının Geliştirilmesi

Bu araştırmada kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarına yönelik görüşlerinin incelenmesi için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, özellikle derinlemesine bilgi sağlamanın yanı sıra farklı bireylerden benzer konuda daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi elde etmeyi sağlamaktadır. Bu araştırmadaki yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmeden önce görüşme esnasında sorulacak soruların yer aldığı görüşme formu (Bkz. Ek-3) hazırlanmalıdır (Düzkanar Uysal ve Batu, 2010). Dolayısıyla bu araştırmada alan yazın desteği alınarak iki alan uzmanının görüşüne başvurulmuş ve görüşme formundaki sorular hazırlanmıştır.

3.3.2. Bilgi Formu

Bilgi formu katılımcılara ve anne babalarına ilişkin kişisel bilgileri kaydetmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiştir (Bkz. Ek-2). Bilgi formundaki kısa cevap gerektiren sorular kaynaştırma öğrencilerine ve anne-babalarına sorularak, e-okul sistemi üzerinden kontroller yapıldıktan sonra araştırmacı tarafından doldurulmaktadır.

3.4. Araştırma Modeli

Bu çalışmada ortaokullarda eğitimine devam eden kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının olduğu gibi ortaya konması amaçlandığından nitel araştırma modellerinden yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda 2015-2016 eğitim öğretim yılında eğitimine kaynaştırma öğrencisi olarak devam eden öğrencilerle görüşmeler yaparak mevcut durumun betimlenmesi amaçlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği yapılandırılmış görüşme tekniğinden daha esnek bir yapıya sahiptir. Araştırmacı katılımcılara sormayı planladığı soruları görüşme öncesinde hazırlamaktadır. Buna karşın araştırmacı görüşmenin seyrine göre hazırlanan sorulardan farklı yan sorularla katılımcının görüşlerini detaylandırmasını sağlayabilir. Katılımcı görüşme esnasında bir sorunun cevabını başka

soru içerisinde cevaplamış ise araştırmacı cevaplanan soruları sormayabilir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, görüşmeye belli bir çerçeve çizmesi ve aynı zamanda esnek bir yapıya sahip olması nedeniyle eğitim bilim araştırmalarına daha uygun olduğu düşünülmektedir (Tümöklü, 2000).

3.5. Veri Analizi

Araştırmada özel eğitime gereksinim duyan 15 öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş olup, yarı yapılandırılmış görüşmelerde öğrencilerin görüşme sorularına vermiş oldukları yanıtlar betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz sürecinde araştırmacı tarafından verilerin hangi temalar altında düzenleneceğinin belirlenmesi için araştırma sorularından yola çıkılarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulup, elde edilen veriler oluşturulan çerçeveye bağlı olarak okunup düzenlenir. Ayrıca, elde edilen veriler yorumlanarak betimsel veri analizi gerçekleştirilmiş olur (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Bu araştırmada yukarıda sözü edilen betimsel analiz süreci göz önüne alınmış olup, betimsel analize yönelik çerçeve oluşturma aşamasında öğrencilerle yapılan görüşmelere ait görüşme kayıtlarının her birinin dökümü araştırmacının kendisi tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı öğrencilere ait görüşme kayıtlarına ilişkin dökümleri gerçekleştirirken, o esnada görüşme kaydını dinleyip duymuş olduğu her bir konuşmayı duyduğu biçimiyle hiçbir düzeltme yapmadan görüşmeci-görüşen şeklinde belli bir sıraya göre bilgisayar ortamında word dosyasına yazıya dökmüştür. *Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi* aşamasında ise, öğrencilerin görüşme sorularına verdikleri yanıtlar doğrultusunda ve alanyazın desteği alınarak özel eğitim zihin engelliler öğretmenliği doktora programı mezunu bir uzmanla birlikte temalar oluşturulmuştur. Dolayısıyla bir uzmanla birlikte dökümlerin kontrolü yapıp temaların kontrolü de sağlandıktan sonra "*Görüşme Kodlama Anahtarı*" kayıt formu hazırlanmıştır. Görüşme kodlama anahtarı hazırlanması sürecinde her bir katılımcıya ait dökümler incelenerek, her bir katılımcının her bir soruya verdiği yanıtlar maddeler halinde sıralandıkta sonra kategoriler oluşturulmuştur. Ayrıca, değerlendiriciler arası güvenilirliği belirlemek amacıyla, araştırmacı ve uzmanın görüşme kodlama anahtarları

üzerinde gerçekleştirildikleri işaretlemelerin birbirleriyle tutarlı olup olmadığı belirlenmiştir. Bu amaçla, gerek araştırmacı gerekse uzman tarafından öğrencilerin her bir görüşme sorusuna vermiş olduğu yanıtlar tek tek incelenerek karşılaştırılmıştır. Daha sonra bu karşılaştırmalar esnasında her bir soruya ilişkin kategori kontrol edilerek güvenilirlik hesaplaması yapılmıştır. söz konusu bu araştırmada, değerlendiriciler arası güvenilirliğin % 90 ile % 100 arasında değiştiği ve güvenilirlik ortalamasının % 95 olduğu belirlenmiştir.

IV. BULGULAR

Bu araştırmanın amacı; ortaöğretime devam eden özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin beden eğitim dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden "yarı yapılandırılmış görüşme" yöntemi kullanılarak 15 kaynaştırma öğrencisinin beden eğitimi dersine ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Yapılan görüşmelerin analizi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 2'de özetlenmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, kaynaştırma öğrencileri beden eğitimi dersine ilişkin (1) beden eğitimi dersinde yürütülen etkinlikler, (2) kaynaştırma öğrencilerinin derse katılım durumu, (3) derse katılamayan öğrencilerin katılmama gerekçesi, (4) öğretmenin öğrenciye karşı tutumu, (5) öğrencilerin derse ilişkin beklentisi, (6) öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine karşı tutumu, (7) sınıftaki normal gelişim gösteren çocukların kaynaştırma öğrencilerine karşı tutumu, (8) beden eğitimi dersinde nasıl sınav oldukları ilişkin olmak üzere toplam 8 ana temada görüş bildirmişlerdir.

Tablo 2. Nitel Betimsel Analizden Elde Edilen Bulgular

Tema ve Alt Temalar	Frekans
Tema 1. Beden eğitimi dersinde yürütülen etkinlikler	
Tema 1.1. Güneşli havalarda;	
Okul bahçesinde genellikle futbol, basketbol ve voleybol oynanmaktadır	13
Okul bahçesinde erkekler futbol, basketbol ve badminton kızlar ortada sıçan gibi oyunlar oynamaktadır	1
Okul bahçesinde voleybol yakar top ve üç top oynanmaktadır	1
Tema 1. 2. Yağmurlu ve karlı havalarda;	
Sınıfta aşçıbaşı, isim şehir ve sos oynamaktadır gibi oyunlar oynanmaktadır	10

Sınıfta basketbol voleybolla ilgili bilgiler oyun kuralları anlatılmaktadır	2
Sınıfta etkinlik yapmadan sessizce oturmaktadır	2
Okul içinde masa tenisi oynanmaktadır	1
Tema 2. Derse katılım durumu	
Kaynaştırma öğrencisinin derse katılımı sağlanıyor	7
Kaynaştırma öğrencisi derse bazen katılım gösterirken bazen katılım gösteremiyor.	7
Kaynaştırma öğrencisinin derse hiç katılımı sağlanmıyor	1
Tema 3. Derse katılamayan öğrencilerin derse katılmama nedeni	
Öğretmenin verdiği etkinlikleri yapamadığı için çekinmektedir ve derse katılmamaktadır	3
Öğrencilerin olumsuz tutumları dışlamaları dalga geçmeleri oyunları iyi oynayamıyor olması sebebiyle nöbetçi olarak sınıfta kalmayı tercih etmektedir	2
Kolları tutmadığı için derse katılmamaktadır	1
Çabuk yorulmaktadır	1
Dersi sevmediği dersin sıkıcı bulduğundan katılmamaktadır	1
Tema 4. Öğretmenin öğrenciye karşı tutumu	
Öğretmen genel olarak iyi davranmakta ancak hata yapıldığında kızıp hakaret etmektedir. Ayrıca ders esnasında gördüğü olumsuz durumlara müdahale etmemektedir.	6
Öğrencilerle ve dersle çok ilgilenmeyip çoğunlukla telefonla oynamakta veya bazen diğer öğretmen arkadaşlarıyla sohbet etmektedir	4

Öğretmen farklılığı olan öğrencilere özel ilgi gösterip top sektirme ve top atışlarını ekstra çalışmalarla öğretip farklı oyunlar oynatmaktadır	3
Öğretmen öğrencileri kolları tutmadığı için ve gözlüğü olan öğrencileri kenarda oturtmaktadır	2
Tema 5. Kaynaştırma Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine ilişkin Beklentileri	
Derste gerçekleştirilen futbol, basketbol gibi etkinliklerin yanı sıra körebe, ebelemeç, saklambaç, ip atlama, masa tenisi, golf vb. etkinliklere de yer verilmesi. Spor salonu ve jimnastik salonunun yanı sıra minder gibi araç-gereçlerin temin edilmesi. Bu beklentileri dile getiren 9 katılımcıdan 3. katılımcı aynı zamanda bu beklentilerin yanı sıra öğretmenin dersi işlerken olumsuz durumlara da müdahale etmesini dile getirmiştir.	10
Öğretmenin dersi özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri de kapsayacak şekilde işlemesi. Ayrıca öğrencilere karşı nazik bir dil kullanması ve kızmaması	2
Öğretmenin sadece anlatması değil aynı zamanda anlattıklarını gösterip yaptırması ve sınavların kolay olmasını beklemektedir	2
Her şeyden memnun beklentisi yok	1
Tema 6. Arkadaşlarının kaynaştırma öğrencisine karşı tutumu	
Genel olarak iyi davranmakta oyunlar oynamaktalar, sarılarak mutlu etmekte.	8
Derste yapılan etkinlikler alınmamakta dışlanıp, fiziki durumuyla kilosuyla boyuyla vb dalga geçilmektedir.	7
Kaynaştırma öğrencisine bazen küfür edilip el hareketi yapılmaktadır Vurarak rahatsız edilip bu yüzden kavga edilmektedir.	3
5.,6. ve 12. öğrenci 1.ve 2. maddede görüş bildirmişlerdir.	
Tema 7. Beden eğitimi dersinde kullanılan araç-gereç ve ortama ilişkin	

görüşler	
Spor salonunun ihtiyaç olduğunu ve araç gereçlerin yetersiz olduğunu belirtmiştir.	11
Araç gereçlerin yeterli olduğu düşünmektedir	1
Kendisi gibi farklı gelişim gösteren öğrencilerinde kullanabileceği malzemelere ihtiyaç olduğunu dile getirmiştir	1
Beden eğitim derslerine çok katılmadığı için görüş belirtmemiştir	2
Tema 8. 1. Değerlendirme Türü	
Kaynaştırma öğrencileri diğer normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte basketbol, futbol veya voleybol ile ilgili olarak uygulamalı olarak değerlendirilmektedirler.	8
Kaynaştırma öğrencileri, yalnızca çoktan seçmeli, boşluk doldurma veya kısa cevaplı yazılı sınav şeklindeki değerlendirme türlerinden biriyle diğer normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte değerlendirilmektedir	4
Sınav öğrencilerin tercihinə göre uygulama ve çok seçmeli, boşluk doldurma veya kısa cevaplı yazılı sınav şeklinde yapılmaktadır	3
Tema 8. 2. Sınav Sürecindeki Sorunlar	
Beden eğitimi dersinde öğrencilerin zorlandığı durumları göz ardı etmektedir	6
Sınav süresi yetersiz ve sınav öncesi öğretmenin kaynaştırma öğrencisine yeterince anlatmadan sınavı yapması	1
Beden eğitimi dersinde öğrencilerin zorlandığı durumları göz önünde bulundurmaktadır	1
Bu konuda görüş belirtilmemiştir	7

4. 1. Tema 1. Beden Eğitimi Dersinde Yürütülen Etkinlikler

Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin beden eğitim dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi yönelik yapılan yarı yapılandırılmış görüşmenin analizi sonucu ortaya çıkan 1. temanın 11 alt teması ortaya çıkmıştır. Bu temada, beden eğitimi dersinde etkinliklerin havanın durumuna göre öğretmen tarafından farklı etkinliklerle öğretmenin dersi yürüttüğü görülmüştür.

Kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin görüşlerine bakıldığında katılımcıların büyük çoğunluğu (1., 2., 3., 4., 6., 7., 9., 11., 13. ve 14. öğrenci) kaynaştırma öğrencileriyle sınıftaki diğer normal gelişim gösteren öğrencilerle bir aradayken güneşli havalarda öğretmenin genellikle futbol, basketbol veya voleybol etkinlikleri ile beden eğitimi dersini yürütürken, yağmurlu veya karlı havalarda ise öğretmenlerin aşçı başı, isim şehir, saklambaç gibi etkinliklerle beden eğitimi dersini işlediği yönünde görüş belirtmişlerdir. Örneğin; katılımcılardan ikinci öğrenci *"genel olarak basketbol üzerine oynuyoruz. Bazen voleybol hentbol bazen sınıfta ders anlatıyor. Hava bozuk olduğu zaman da....humm basketbol eee voleybolla ilgili şeyler oyun kuralları anlatıyor (syf. 1, st. 8-16)."* biçiminde dile getirmiş olduğu bu sözlerden güneşli havalarda derslerde genel olarak basketbol, voleybol ve bazen de hentbol oynatıldığı, yağmurlu veya karlı havalarda da sınıfta basketbol, voleybolla ilgili teorik bilgiler verildiğini ifade etmiştir. Bir diğer katılımcı (3. öğrenci) ise beden eğitimi öğretmenin güneşli havalarda basketbol ve futbolun yanı sıra badminton, ortada sıçan gibi etkinliklerinin oynatıldığını *"her seferinde badminton oynadık okul başlarında bir kaç hafta oynadık artık sıkılıyor o yüzden ya voleybol yada ortada sıçan başka bir şey oynamıyoruz (syf. 1, st. 41-43)"* karlı ve yağmurlu havalarda da öğretmenin öğrencileri sınıfta serbest bırakarak onların istediği bir etkinliği sessizce yerine getirmesine izin verdiğini *"hocamız bizi sınıfta oluyoruz genellikle hocamız bizi serbest bırakıyor sessizce bi şeyler yapıyoruz. İsteyen sos oynuyor isteyen isim şehir oynuyo (syf. 3, st. 106-109)."* şeklinde dile getirmiştir.

Katılımcılardan iki tanesi ise (12. ve 15. öğrenci) öğretmenin beden eğitimi dersini yalnızca voleybol oynatarak işlediğini belirtirken, diğer iki katılımcı (8. ve 14. öğrenci) beden eğitimi dersini yalnızca voleybol ve futbol oynatarak işlediğini belirtmişlerdir.

Örneğin; (14.öğrenci) *"kızlar ayrı voleybol oynuyorlar biz de burada futbol oynuyoruz (syf. 1, st. 21)." şeklinde ifade ederken, bir diğer katılımcı (4. Öğrenci) öğretmenin beden eğitimi dersinde futbol ve basketbolun yanı sıra masa tenisi oynatarak işlediğini " hocam voleybol oynuyoruz futbol oynuyoruz arada sırada teniste oynuyoruz hocam yani içeride oynuyoruz (syf. 1, st. 10-11)." şeklinde açıklamıştır.*

Havaların karlı veya yağmurlu olması durumunda katılımcıların büyük çoğunluğu, öğretmenin sınıf içi etkinliklerden aşçıbaşı, saklambaç, isim şehir, parmağa dokunma, kabak, kıpırdama, yumurta çatlatma gibi sınıf içi oyunlarını oynatarak dersi yürüttüğünü dile getirmişlerdir. Bununla birlikte iki katılımcı öğretmenlerin sınıfta futbol, voleybol veya basketbol oyunu kurallarını anlattıklarını ifade ederken, bir katılımcı aşçı başı, sos gibi etkinliklerin yanı sıra masa tenisinin de oynatıldığını dördüncü öğrenci *"arada sırada teniste oynuyoruz hocam yani içeride oynuyoruz (syf. 1, st. 10)" şeklinde dile getirmiştir. Örneğin; katılımcılardan (2. öğrenci) hava şartları kötü olduğu zaman sınıfta basketbol, voleybolla ilgili oyun kurallarını anlattığını "Hava bozuk olduğu zaman da....hımm basketbol eee voleybolla ilgili şeyler oyun kuralları anlatıyor (syf. 1, st. 14)." şeklinde belirtmiştir. İki öğrenci ise, öğretmenin öğrencilerden hiçbir şey yapmadan sınıfta sessizce oturmalarını istediğini açıklamıştır. Bazı katılımcılar olumsuz hava şartlarında öğretmenin dersi belirttiler.*

4. 2. Tema 2. Derse Katılım Durumu

Öğrencilerin derse katılım durumuna ilişkin görüşlerine bakıldığında, bu temada öğrencilerin yarsına yakını (1., 4., 5., 9., 10., 11., 13., 14. öğrenci) yukarıda dile getirilen etenliklere derse diğer öğrencilerle birlikte katılım gösterdikleri görülürken, diğer yarıya yakını bu etkinliklere bazen katılım gösterebildikleri tablo 2'de görülmektedir. Örneğin; etkinliklere bazen katılım gösterip bazen katılım göstermeyen katılımcılardan biri (3. öğrenci) öğretmen tarafından öğrencilerin yerine getirmesi istenilen etkinliklerin kendisine uygun olmamasından dolayı etkinliklere katılamadığını ve sıklıkla ağlayarak yalnız kalmayı tercih ettiğini *"ben artık keyif almıyorum çünkü kendimi kötü hissediyorum ağladığımda oluyor en iyisi nöbetçi kalmak diyorum (syf. 2, st. 140)." şeklinde dile getirmiştir. Bir diğer katılımcı (6. öğrenci) öğrencilerin kendisi*

ile dalga geçmesinden korktuğunu ve bu yüzden etkinliklere katılım göstermediğini *"onlar gibi oynamak istiyorum ama bir şey olur yapamazsam dalga geçerler diye oynayamıyorum (syf. 2, st. 80-81)."* biçiminde bu sözleriyle dile getirmiştir.

Son olarak, yukarıdaki katılımcıların dışında bir katılımcı (2. öğrenci) beden eğitimi dersindeki etkinliklerin kendisine uygun olmamasından dolayı etkinliklere hiçbir şekilde katılım göstermediğini *"eee basketbol oynuyoruz ben basketbol oynarken kollarımdan dolayı zorluk çekiyorum o yüzden kenarda oturuyorum (syf. 1, st. 23)."* sözleriyle açıklık getirmiştir.

4. 3. Tema 3. Derse Katılmama Nedeni

Beden eğitimi dersindeki etkinliklere katılım gösteremeyen kaynaştırma öğrencilerinin katılım göstermeme nedenine ilişkin görüşlerine bakıldığında, öğrencilerin altısı (2., 3., 4., 6., 7. ve 8. öğrenci) fiziksel yetersizliklere (örneğin; kollarının tutmaması) sahip olmaları yani seçilen etkinliklerin kendilerin gelişimsel özelliklerine uygun olmayışı, etkinliklerde arkadaşlarının kendileriyle dalga geçmeleri ve kendilerini dışlamaları, derste etkinlikleri yapamamaktan dolayı çekince yaşamaları, etkinliklerde çok çabuk yorulmalarından dolayı beden eğitimi dersine katılım göstermedikleri yönünde açıklamada bulunmuşlardır. Örneğin katılımcılardan 8. öğrenci fiziksel yetersizliğinden dolayı beden eğitimi dersine katılamadığını *"şey hocam yüksekte atmaya şey oluyorum zorlanıyorum (syf. 1, st. 46)."* sözleriyle açıklamıştır. Bir başka katılımcı (3. öğrenci) ise arkadaşlarının kendisiyle dalga geçmesi, dışlaması gibi olumsuz tutumundan dolayı beden eğitimi dersindeki etkinliklere katılım göstermemesine veya etkinlikleri yarıda bırakıp gruptan ayrılma nedenine *"Ondan sonra dışladılar tek bıraktılar bütün herkes dağıldılar öyle oluyor artık mesela ortada sıçan oynuyorsan atıyorum. Topu atamıyorsun, güzel. Seni seçmiyor ortada kalıyorsun. Bu sefer sende üzülüyorsun, ağladığım bile olmuştur, bu konuda. Çünkü yapamıyorsun diye dalga geçiyorlar, bırakıp oynamıyorsun (syf. 2, st. 91-95)."* şeklindeki sözleriyle açıklık getirmiştir.

4. 4. Tema 4. Öğretmenin Öğrenciye Karşı Tutumu

Beden eğitimi dersi öğretmenin kaynaştırma öğrencilerine yönelik tutumuna ilişkin kaynaştırma öğrencilerinin görüşleri için tablo 2. incelendiğinde, katılımcılardan 6 tanesi (1., 3., 4., 7., 8. ve 14. öğrenci) öğretmen genel olarak iyi davranmakta ancak hata yapıldığında kızıp hakaret ettiğini ve ders esnasında gördüğü olumsuz durumlara müdahale etmediğini belirtmiştir. Örneğin; katılımcılardan 2. öğrenci "*Geçen sene bir tane öğretmen vardı yamuk kollu demişti bana sonra ben babama dedim okula geldi sonra ne oldu bilmiyorum. Kitabımı evde unutmuştum zaten yamuk kullusun kitapta vurur düzeltirim senin demişti. Sonra da ben dersten çıktım (syf. 3, st. 102-106).*" şeklinde dile getirdiği bu sözlerden öğretmenin kaynaştırma öğrencisine hakaret edip dalga geçtiği görülmektedir. Bir diğer katılımcı (1. öğrenci) öğretmenin kendisine bağırıldığını "*Kızınca kendimi kötü hissediyorum üzülüyorum, bağırıyor ondan sonra herkese bağırıyor (syf. 1, st. 23-25).*" biçiminde ifade etmiştir. Katılımcılardan 3. öğrenci ise kaynaştırma öğrencisiyle sınıftaki diğer öğrencilerin de dalga geçtiğini ancak öğretmenin bu duruma müdahale etmediğini "*Bizim sınıfta görme engelli bir arkadaşımız var. Mesela arkadaşlarımız onunla aşırı derecede dalga geçiyor. İşte boyuyla kilosuyla engelli olmasıyla hocamız onu görüyor ama bir şey demiyor (syf. 1, st. 47). Ya da atıyorum haksızlığı görüyor ama hiç sesini çıkartmıyor (syf. 4, st. 158).*" şeklinde dile getirmiştir.

Yukarıdaki katılımcılara ek olarak katılımcılardan 4 tanesi (8., 12., 13 ve 15. öğrenci) öğrencilerle ve dersle çok ilgilenmeyip telefonla oynadığını veya diğer öğretmen arkadaşlarıyla sohbet ettiğini dile getirmiştir. Örneğin; katılımcılardan 12. öğrencinin "*Hoca oturuyor. Telefonu elinde oluyor. Bizimle oynamasını isterdim topla oyunu oynamasını isterdim (syf. 1, st. 30-33).*" şeklinde dile getirmiş olduğu bu sözlerden öğretmenin ders esnasında telefonla ilgilendiğini ancak öğrencilerle ilgilenmediği anlaşılmaktadır. Bir başka katılımcı (13. öğrenci) ise öğretmenin telefonla bir şeyler yaptığını, bazen de oturduğunu veya diğer öğretmen arkadaşlarıyla sohbet ettiğini "*Hoca oturuyor telefonda bir şeyler yapıyor (syf. 1, st. 26). Hoca bazen oynuyor falan. Ondan sonra bazen sohbet ediyorlar. Hocalarla sohbet ediyor (syf. 3, st. 102-104)*" şeklinde ifade etmiştir. Öte yandan 3 katılımcı (5., 10. ve 11 öğrenci) öğretmen

farklılığı olan öğrencilere özel ilgi gösterip top sektirme ve top atışlarını ekstra çalışmalarla öğretip farklı oyunlar oynattığını dile getirirken, 2 katılımcı (2. ve 9. öğrenci) öğrencileri kolları tutmayan veya gözlüğü olan öğrencileri öğretmenin kenarda oturttuğunu ifade etmiştir. Örneğin; katılımcılardan 10. öğrencinin *“engelli öğrencilere yardım ediyor işte. Eee arkadaş ortamına girmelerini sağlıyor (syf. 2, st. 82-83).”* şeklinde dile getirdiği bu açıklama ile 5. öğrencinin *“onu başka bir ekip kuruyor hocam onlara daha çok çalıştırıyor (syf. 4, st. 164).”* ifade ettiği bu sözler öğretmenin kaynaştırma öğrencisini desteklemeye yönelik bir çaba içerisine girdiğini göstermektedir. Öte yandan bir başka katılımcı (9. öğrenci) ise öğretmenin kendisini desteklemek yerine *“sen oynama gözlüğün var diyor (syf. 3, st. 146).”* diyerek beden eğitimi dersinde oynanan oyunların dışında tuttuğunu söylemektedir.

4. 5. Tema 5. Kaynaştırma Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine ilişkin Beklentileri

Kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin beklentilerine bakıldığında, öğrencilerin büyük çoğu (2., 3., 4., 5., 6., 8., 10., 11., 12. ve 15. öğrenci) beden eğitimi dersinde gerçekleştirilen futbol, basketbol gibi etkinliklerin yanı sıra körebe, saklambaç, ip atlama, masa tenisi, golf vb. etkinliklere de yer verilmesi ve spor salonu ve jimnastik salonunun yanı sıra minder gibi araç-gereçlerin temin edilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Örneğin; katılımcılardan 8. öğrencinin *“Oyunlarda bazen maç olur bazen voleybol ortada sıçan. Yani aynı oyunları oynamasak daha iyi olur, mesela (syf. 3, st. 125-126). Mesela ip atlayabiliriz. Ondan sonra ebelemeç ama bir hafta şey (syf. 3, st. 128-130). Keşke jimnastik gibi bir salon olsaydı (syf. 3, st. 147).”* şeklinde dile getirmiş olduğu bu açıklamada farklı etkinlik ve beden eğitimi dersinde kullanılacak farklı materyallere yönelik bir beklentinin olduğu görülmektedir. Benzer şekilde bir diğer katılımcı (5. öğrenci) beden eğitimi dersindeki araç-gereç yetersiz veya çok eski olduğu ve hep aynı etkinliklerle dersin işlendiği *“Basketbol oynuyoruz da hocam çok fazla oynuyoruz (st. 301). Okulda kapalı bir alan olsa çok iyi olurdu (st. 304). Eee bir daha gibi bir yer olsa mesela. Benim geldiğim okulda ben karşıdan bir okuldan geldim. Okulda bir yerimiz vardı mesela. Halı saha basket kalelerimiz düzgündü fileleri iyiydi yani. topları güzeldi (st. 306-312).”* şeklinde dile getirilmiştir.

Yukarıdaki katılımcılardan farklı olarak katılımcılardan 2 tanesi (1. ve 7. öğrenci) ise öğretmenin beden eğitimi dersini özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri kapsayacak şekilde işlemediğini ve öğretmenin dersi işlerken olumsuz durumlara müdahale etmediği, öğrencilere karşı nazik bir dil kullanmadan kızarak dersi işlediklerini vurgulamaktadırlar. Örneğin; katılımcılardan 7. öğrenci *"Eee hiç darılmadan. Hani hakaret etmeden gel değil de gelir misin? Bu tarz konuşarak memnun ederek, ondan sonra başka tarz oyunlar oynayarak (Syf. 3, st. 135-136). Kolu olmayan futbol oynayabilir. Ayağı tutmayan voleybol oynayabilir. Elle bir şey oynar (syf. 3, st. 143)."* diyerek beden eğitimi dersi öğretmenin özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere yönelik dersi işlemediğine ve öğrencilerle etkileşimlerinde nazik bir dil kullanmadığına işaret etmektedir. Benzer görüşü bir diğer katılımcı (1. öğrenci) öğretmenin kendisine ve diğer öğrencilere zaman zaman kızıp bağırdığını *"bana bağıyor ondan sonra herkese bağıyor, kızınca kendimi kötü hissediyorum üzüliyorum (syf. 1, st. 23-25)."* sözleriyle ifade etmiştir. Ayrıca bunun yanı sıra öğretmenin derste ortaya çıkan olumsuzluklara müdahale etmediğini bir diğer katılımcı (3. öğrenci) *"Mesela bizim sınıfta görme engelli bir arkadaşımız var, mesela. Arkadaşlarımız onunla aşırı derecede dalga geçiyor. İşte boyuyla kilosuyla engelli olmasıyla hocamız onu görüyor ama bir şey demiyor (syf. 1, st. 47)."* şeklinde dile getirdiği bu sözleriyle ortaya koymuştur. Öte yandan iki katılımcı (9. ve 14. öğrenci) öğretmenin sadece anlatması değil aynı zamanda anlattıklarını gösterip yaptırması ve sınavların kolay olmasını beklerken, bir katılımcı (13. öğrenci) ise her şeyden memnun olduğunu hiçbir beklentisi olmadığını *"Sohbet ediyor, biz oynarken (Syf. 3, st. 106). Memnunum (Syf. 3, st. 112). Hocalar normal davranıyor. Hocalarla sıkıntım yok (Syf. 3, st. 117)"* şeklinde dile getirmiştir.

4. 6. Tema 6. Arkadaşlarının Kaynaştırma Öğrencisine Karşı Tutumu

Kaynaştırma öğrencilerine karşı akran davranışları incelendiğinde kaynaştırma öğrencilerinin yarıdan fazlası (5.,6.,7.,10.,11.,12.,14. ve 15. öğrenci) normal gelişim gösteren arkadaşlarını kendilerine genel olarak iyi davrandıklarını, kendileriyle oyunlar oynadıklarını ifade etmişlerdir. Örneğin katılımcılardan 15. öğrenci *"uu iyi davranıyor beden eğitimi dersinde oyun oynatıyorlar benimle dalga geçmiyorlar (syf.2, st. 58-62)."*

sözleriyle görüşlerini ortaya koymuştur. Aynı yönde görüş bildiren katılımcılardan bir diğeri (öğrenci 14) *“iyi davranıyorlar böyle yani en iyi arkadaşlarım orda en iyi sınıfım o böyle şimdi bir tane arkadaşım vardı görüştüm mutlu oldum sevindim beni gördüğü zaman hem sarılıyor hocam arkadaşlarım bana böyle iyi davrandığı zaman böyle (syf.2, st. 66-71).”* biçimindeki sözleriyle normal gelişim gösteren arkadaşlarının kendisine iyi davrandığını, sarılarak mutlu ettiğini dile getirmiştir.

Yukarıda dile getirilen görüşlere ek olarak katılımcılardan yarıya yakını (2.,3.,5.,6.,8.,9. ve 12.) normal gelişim gösteren arkadaşlarının kendilerini derste yapılan etkinlikler alınmayıp dışlandıklarını, kilosuyla boyuyla vb dalga geçildiğini ifade etmiştir. . Örneğin (öğrenci 3) *“burada arkadaşlar bazı oyunlar yapamayınca bir şey yapamayınca hemen kırıncı konuşmaya çalışıyorlar. Oyundan atmaya çalışıyorlar mesela benim başıma geldi ben yapamadım. Mesela ortada sıçan oynuyorsun atıyorum topu atamıyorsun güzel, seni seçmiyor ortada kalıyorsun bu sefer sende üzülüyorsun ağladım bile olmuştur bu konuda (syf.2, st. 72-74).”* şeklindeki sözleriyle beden eğitimi dersinde yapılan etkinliklerden dışlandıkları yönünde görüş bildirmiştir. Bununla birlikte 2. öğrenci oyunlardan dışlanmasının yanında kendisiyle alay edildiğini *“sen oynayamazsın diyorlar sen çık diyorlar yamuk kollu kollara bak sakat diyorlar (syf.2, st. 50-56).”*sözleriyle belirtmektedir.

Son olarak üç katılımcı (1., 4. ve 13. öğrenci) normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencisine bazen küfür edilip el hareketi yaptıklarını, vurarak rahatsız ettiklerini ve bu yüzden kavga ettiklerini dile getirmiştir. Bu durumu 1. öğrenci Örneğin: *“Küfür falan ediyorlar sonra kavga çıkıyor (syf.3, st. 125).”* sözleriyle ifade ederken, 13. öğrenci *“Arkadaşlarım işte geliyor kafama vuruyor sonra sevdiğimde vurdum filan diyor (syf.2, st. 54-56).”* sözleriyle 1. öğrenciyi destekler yönde görüş bildirmektedir. Katılımcılardan bazıları ise, normal gelişim gösteren öğrencilerin kendilerine hakaret ettiği, aşağıladığını dalga geçtiklerini dile getirmiştir. Örneğin; (öğrenci 4) *“hocam çok hakaret ediyorlar ya el hareketi falan çekiyor sonra bir şeyler diyorlar küfür de onu demek istemiyorum (syf 5., st. 165-56).”* şeklinde arkadaşlarının ona alaycı bir tavırla yaklaştıklarını ifade etmiştir.

4. 7. Tema 7. Beden Eğitimi Dersinde Kullanılan Araç-Gereç Ve Ortama İlişkin Görüşler

Kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersinde kullanılan araç-gereç ve materyallere ilişkin görüşleri incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğu (3., 4., 5., 7., 8., 9., 10., 12., 14. ve 15. öğrenci) beden eğitimi dersinde kullanılan araç-gereçlerin yetersiz olduğunu ve spor salonuna ihtiyaç duyulduğunu dile getirmiştir. Örneğin; katılımcı 3 beden eğitimi dersinde kullanılan araç-gereçlerden farklı araç gereçlere gereksinim olduğunu yani bu yönde bir beklentisi olduğunu *"okulda daha fazla malzeme olsaydı atıyorum takla atıyoruz, minderde yada dubalar var ya onlarla oynuyoruz mesela hani ipler olmasını çok isterdim. Toplar ezik kötü eee ondan sonra birtane halka var halkadan atlama daha farklı şeyler olsun isterdim (syf.1, st. 21-33)."* sözleriyle ortaya koymaktadır. Bu görüşü destekleyecek bir başka görüşü dile getiren katılımcı (10. öğrenci) araç-gereç eksikliğinin yanı sıra spor salonuna da ihtiyaç olduğunu ve bu yönde bir beklentisi olduğunu *"Spor salonu olsa spor olduğu için eee şey materyalleri de tabi geliştirmek lazım daha çok. Mesela bizim okulumuzda futbol sahası ile basketbol sahası var spor salonu olsaydı hem basket potaları hem futbol bir de voleybol eee şeyleri olurdu fileleri topları falan o zaman oynama imkanınız daha çok olurdu (syf.1, st. 47-51), (syf.2, st. 52-57)."* biçiminde açıklamıştır. Katılımcılardan bir tanesi (öğrenci 6) beden eğitimi dersinde kullanılan araç-gereçlerin kendisinin bireysel özelliklerine uygun olmadığını *"elimden dolayı genelde nöbetçi kalıyorum ama benimde oynayabileceğim top veya bir şey olsa daha iyi olurdu (syf.1, st. 48)."* sözleriyle ifade etmiştir. Öte yandan, sadece bir katılımcı (13. öğrenci) , beden eğitimi dersinde kullanılan araç-gereçlerin yeterli olduğunu ifade etmiş ve bu görüşünü *"araç gereçler kullandığı malzemeleri normal buluyorum, yeterli buluyorum (syf.1, st. 32-38)."* şeklinde dile getirmiştir. Son olarak, bu katılımcıların dışında iki katılımcının (2.ve 11. öğrenci) bu konuda herhangi bir görüş belirtmediği görülmektedir.

4. 8. Tema 8. Beden Eğitimi Dersinin Değerlendirme Sürecine İlişkin Görüşler

Beden eğitimi dersinin değerlendirme sürecine ilişkin görüşlerine bakıldığında, kaynaştırma öğrencilerinin yarıdan fazlası (1., 2., 5., 7., 6., 11., 13. ve 15. öğrenci) sınıftaki diğer normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte sınav olduklarını ve sınavlarda basketbol, futbol ve voleybol ile ilgili birtakım uygulamaları (örneğin; top sektirme, topu potaya atma, top sürme, pas atma gibi) yerine getirdiklerini dile getirmişlerdir. Diğer bir anlatımla, kaynaştırma öğrencilerin ayrı sınav yapılmadan diğer öğrencilerle birlikte çoğunlukla uygulamaya dayalı şekilde değerlendirildikleri anlaşılmaktadır. Örneğin; bu durumu 7. öğrenci "*beni herkesle aynı sınav yapıyor hani çok da zor olmasın çok daha kolay olmasın yani hani daha çok nasıl şey yapıyorsa biraz kolay yapmasını isterdim yani bazen zor yapıyorlar (syf.4, st. 177-185).*" sözleriyle dile getirmiştir.

Yukarıdaki katılımcılardan farklı olarak bazı katılımcılar (6., 9., 10. ve 12. öğrenci) kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersinde, yalnızca çoktan seçmeli, boşluk doldurma veya kısa cevaplı yazılı sınav şeklindeki değerlendirme türlerinden biriyle diğer normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte değerlendirildiklerini belirtmişlerdir. Örneğin; katılımcılardan 6. öğrenci beden eğitimi dersinde kısa cevaplı yazılı sınav şeklindeki değerlendirildiğini "*ben nasıl sınav oluyorum kağıda yazılı sınav yapıyor (syf. 3, st. 120).*" şeklinde ifade etmiştir. Öte yandan bazı katılımcılar (3., 4., ve 14. öğrenci) ise, hem uygulamalı hem de yazılı, çoktan seçmeli veya boşluk doldurma biçiminde hazırlanan değerlendirme türlerinden biriyle değerlendirildiklerini dile getirmişlerdir. Örneğin; katılımcılardan 3. öğrenci beden eğitimi dersinde diğer normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte değerlendirildiklerini ve ilk sınavlarında yazılı şekilde değerlendirildiklerini dile getirirken ikinci sınavlarının uygulamalı olarak değerlendirildiğini "*Sınavımızı eee mesela ilk sınavımızı anlatayım ilk sınavımızda kağıda 15 tanemi 20 tanemi tam olarak hatırlamıyorum mesela futbol voleybol bu tarz oyunları yazacaktık. İkinci sınavımız kaleye top atmak topu alıyorsun kaleye atıyorsun ona göre puan veriyor. Ama hoca şöyle bir şey var atamayanlara öğretiyor kız erkek öğretiyor erkekler kızlara öğretiyor ama bence hocanın öğretmesi daha anlamlı olurdu (syf. 4, st. 192-194).*" şeklinde dile getirmiştir.

Yukarıda değerlendirme biçimini dile getiren katılımcılardan bazıları değerlendirme sürecinde birtakım zorluklar veya sorunlarla karşılaştığına ilişkin görüşlerde bulundukları görülmektedir. Örneğin; katılımcılardan 5. öğrenci beden eğitimi öğretmenin beden eğitimi dersinde yaşadıkları zorlukları göz önünde bulundurduğunu ve kendisine uygun olan etkinlikleri yaptırdığını *"Sadece koşturmakta zorlanıyorum (syf. 1, st. 50). Hocam ya oyunu şey yapıyor. Başka bir oyun kuruyor orada oynatıyor (syf. 1, st. 52-54). Koşamadığım da hocam eee kalede oluyorum çok şey konuşma şeyi bilmiyorum. Sen git dinlen diyor ondan sonra tekrar oynarsın (syf. 2, st. 60-62)."* şeklinde ifade etmiştir. Öte yandan altı katılımcı (7., 8., 9., 11., 14. ve 15. öğrenci) ise beşinci katılımcının tam tersi yönünde görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin; katılımcılardan 7. öğrenci ezberlemekte zorluk yaşadığını ve bu yüzden sınavlarda daha fazla süreye gereksinim duyduğunu ancak öğretmenin bunu göz ardı ettiğini *"Biraz zor öğreniyorum mesela herkes 5 dakikada ezberliyorsa Ben hıhı 10 hıhı 15 dakikada ezberleyebiliyorum (syf. 2, st. 73-74). Mesela eee ya da bugün değil yarın gel de anlat yapabilir. Süreyi çok verebilir (syf. 2, st. 80-83)."* ve *Beni herkesle aynı sınav yapıyor hani çok da zor olmasın çok daha kolay olmasın yani hani daha çok nasıl şey yapıyorsa biraz kolay yapmasını isterdim yani bazen zor yapıyorlar (syf.4, st. 177-184)."* şekline açıklamıştır.

Katılımcılardan 7. öğrencinin dile getirdiği görüşe benzer açıklamayı bir diğer katılımcı (8. öğrenci) ise *"şey hocam yüksekte atmaca şey oluyorum bir de yerden atınca arkadaşlarım şey yapıyor onu zorlanıyorum (syf. 1, st. 46-49). Bir de ortada sıçan da kendimi şey yapamıyorum, sorun yaşıyorum. Eee öğretmen ise bir şey yapmıyor (syf. 2, st. 52-54)."* şeklinde dile getirerek öğretmenin yaşadığı zorluklar konusunda bir şey yapmadığını vurgulamıştır. Aynı şekilde 14. katılımcı öğrencilerin zorlandığı noktalarda öğretmenin düzenleme yapması gerektiğini *"Mesela şöyle iki tane 4 tane şey olsa böyle kutu olsa onların arasından böyle yürürse kolay olsa yani kolu olmayanlar için de daha (syf. 3, st. 128). Sınavın kolay olmasını herkese göre yapılmasını mı isterdim (syf. 3, st. 134)."* biçimindeki sözleriyle açıklamıştır.

BÖLÜM-V: SONUÇ

5.1. Yargı

Araştırmada elde edilen bulgulardan yola çıkarak, bu araştırmanın sonunda aşağıda yer alan yargılara ulaşılabilir. Bu araştırmanın amaçlarından ilki kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersinde yürütülen etkinliklere ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaca ilişkin elde edilen bulgular incelendiğinde beden eğitimi dersinde yürütülen etkinlikler, okulda spor salonu olmamasından kaynaklı hava şartlarına bağlı olarak belirlendiği görülmüştür. Bu etkinlikler havalarda okul bahçesinde ders yapmaya uygun olduğu zamanlarda okul bahçesinde yürütülen etkinlikler ve havalarda okul bahçesinde ders yapmaya uygun olmadığı zamanlarda sınıfta yürütülen etkinlikler olarak iki ayrı grupta ortaya çıkmıştır. Güneşli havalarda bahçede yürütülen etkinlikler ele alındığında Katılımcıların büyük kısmı kaynaştırma öğrencilerinin sınıftaki normal gelişim gösteren diğer normal gelişim gösteren arkadaşları ile birlikte genellikle futbol, basketbol veya voleybol etkinlikleri ile beden eğitimi dersini yürüttüklerini ifade ederken, birkaç katılımcı beden eğitimi dersinin sadece voleybolla ilgili oyunlarla yürütüldüğünü dile getirmiş, bazı katılımcılar yukarıdaki görüşlere ek olarak güneşli havalarda basketbol, futbol ile ilgili etkinliklerin yanı sıra badminton, masa tenisi ile ilgili oyunların da oynandığını ifade etmişlerdir. Hava şartlarının bahçede ders yapmaya uygun olmadığı, havalarda karlı veya yağmurlu olduğu zamanlarda katılımcıların büyük çoğunluğu, beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi dersini sınıf içi etkinliklerden aşçıbaşı, saklambaç, sos, isim şehir, parmağa dokunma, kabak, kıpırdama, yumurta çatlatma gibi oyunları oynatarak yürüttüğünü ifade etmişlerdir. Bununla birlikte birkaç katılımcı beden eğitimi öğretmenlerinin sınıfta futbol, voleybol veya basketbol oyun kurallarını anlattıklarını ifade etmişlerdir. İki öğrenci ise, beden eğitimi öğretmenin öğrencilerden hiçbir şey yapmadan sınıfta sessizce oturmalarını istediği yönünde görüş belirtmişlerdir.

Araştırmanın ikinci amacı kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine katılım durumları ile ilgili görüşlerini almaya yöneliktir. Elde edilen bulgular kaynaştırma öğrencilerinin yarıya yakını (8 öğrenci) yukarıda ifade edilen etkinlik ve oyunlara

normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte herhangi bir sorun yaşamadan katıldıkları görülmektedir. Katılımcıların diğer yarıya yakınının (7 öğrenci) ise bu etkinliklere bazen katılıp bazen katılamadıkları görülmektedir. Beden eğitimi dersine katılamayan kaynaştırma öğrencileri beden eğitimi derslerine katılamadıkları zamanlarda bazen kenarda oturarak arkadaşlarını izledikleri bazen sınıfta nöbetçi olarak kaldıklarını dile getirmişlerdir.

Araştırmanın üçüncü amacında beden eğitimi derslerine katılım gösteremeyen kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi derslerine katılamama nedenlerine ilişkin görüşlerinin tespiti hedeflenmektedir. Elde edilen bulgulara göre kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine katılamama nedenleri olarak beden eğitimi dersinde yürütülen etkinliklerin kaynaştırma öğrencilerinin fiziksel özellikleri dikkate alınmadan planlanması ve kaynaştırma öğrencilerine uygun etkinlikler yapılmamasının yanında kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersinde yürütülen etkinlikleri yapamamaktan çekiniyor olmaları, normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi dersinde yürütülen etkinlikler sırasında kaynaştırma öğrencileriyle dalga geçmeleri, oynanan oyunlardan dışlanmaları nedeniyle beden eğitimi derslerine katılamadıkları ortaya çıkmaktadır. Bir katılımcının çabuk yoruluyor olmasından dolayı beden eğitimi dersine katılamadığı görülmüştür.

Araştırmanın dördüncü amacında beden eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine karşı tutumlarına ilişkin kaynaştırma öğrencilerinin görüşleri alınmak istenmiştir. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde beden eğitimi öğretmenin katılımcılarının bir kısmına genel olarak iyi davrandığı ancak beden eğitimi dersinde oluşan olumsuz durumlarda sessiz kaldığı, bu olumsuzlukları ortadan kaldırmak için herhangi bir şey yapmadığı görülmüştür. Bununla birlikte bazı katılımcılar beden eğitimi öğretmenin öğrencilere hata yaptıklarında kızdığını bağırdığını, hakaret ettiğini ve dalga geçtiğini ifade etmişlerdir.

Bunlara ek olarak bazı katılımcıların ifadelerine göre beden eğitimi öğretmenin beden eğitimi dersi ve öğrencilerle ile çok ilgilenmediği, telefonla oynayarak zaman geçirdiği ve diğer öğretmen arkadaşlarıyla kenarda oturup sohbet ettiğini dile getirirken, fiziksel yetersizliği olan iki kaynaştırma öğrencisini oyunlara dahil etmeyip kenarda

oturmalarını söylediği dile getirilmiştir. Son olarak beden eğitimi öğretmenlerinin olumsuz tutumlarının yanında 3 öğrenci beden eğitimi öğretmenin özel gereksinimli öğrencilere seviyelerine uygun, ekstra çalışmalar yaptırdığını dile getirmişlerdir.

Araştırmanın beşinci amacı kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersinden beklentilerini belirlemeye yöneliktir. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların çoğunluğu beden eğitimi dersinde genellikle futbol, basketbol, voleybol gibi benzer etkinliklerin yapıldığını bu etkinliklere ek olarak ip atlama ve masa tenisi gibi farklı etkinlikler yapmak istediklerini dile getirmişlerdir. Bununla birlikte beden eğitimi dersinde kullanılan araç- gereçlerin eski ve yetersiz olduğu, beden eğitimi derslerinin yürütülebileceği bir spor salonuna ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca iki katılımcı beden eğitimi derslerinde beden eğitimi öğretmenin daha nazik olması gerektiğini dile getirirken, beden eğitimi dersi ve öğrencilerle daha fazla ilgilenmesini beklemekte, beden eğitimi derslerinin tüm öğrencileri kapsayacak şekilde yürütülmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Öte yandan iki katılımcı beden eğitimi öğretmenin beden eğitimi derslerinde sadece anlatarak değil anlattıktan sonra uygulamalı olarak göstererek öğretmesini istemekte ve yapılan sınavların daha kolay olması gerektiğini dile getirmektedir. Son olarak bir katılımcı ise beden eğitimi dersinde her şeyden memnun olduğunu dile getirerek beklentisinin olmadığını belirtmiştir.

Araştırmanın altıncı amacında beden eğitimi dersinde normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine karşı tutumlarını belirlemek hedeflenmiştir. Elde edilen bulgularda normal gelişim gösteren öğrencilerle kaynaştırma öğrencileri beden eğitimi dersinde yürütülen etkinliklere beraber katıldıkları ve oynanan oyunları birlikte oynadıkları kaynaştırma öğrencilerinin yarıdan fazlası tarafından dile getirilmiştir. Bu öğrenciler normal gelişim gösteren öğrencilerin kendilerine genel olarak iyi davrandıklarını kendilerine karşı diğer normal gelişim gösteren öğrencilerden farklı olumsuz bir tutum sergilenmediğini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte kaynaştırma öğrencilerin yarıya yakını tarafından dile getirilen görüşte normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerini genellikle beden eğitimi dersinde yapılan etkinliklere ve oyunlara dahil etmedikleri, oyunlardan dışladıkları fiziksel özellikleriyle (boy, kilo) dalga geçtikleri, kaynaştırma öğrencilerini katıldığı oyunlarda ise hata yaptıklarında normal gelişim gösteren öğrenciler tarafından kötü sözlere maruz

kaldıkları görülmektedir. Bu görüşlere ek olarak normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine küfür ettikleri el hareketi yaptıkları, vurarak rahatsız ettiklerini ve bu davranışları sebebiyle kavga ettikleri ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın yedinci amacında kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersinde kullanılan araç-gereç ve ortama ilişkin görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde beden eğitimi dersinde kullanılan araç-gereçlerin eski ve yetersiz olduğu bu sebeple beden eğitimi dersinde yapılabilecek etkinliklerinde azaldığı görülmektedir. Bunun yanında beden eğitimi derslerinde kullanılmak üzere farklı araç gereçlere ve spor salonuna ihtiyaç duyulduğu katılımcıların büyük çoğunluğu tarafından vurgulanmıştır. Bir katılımcı ise beden eğitimi dersinde kullanılan araç gereçlerin kendi fiziksel özelliklerine uygun olmadığını bu sebeple araç gereçleri rahatlıkla kullanamadığını dile getirmiştir.

Araştırmamızın son amacında beden eğitimi dersinde kaynaştırma öğrencilerinin değerlendirilme sürecine ilişkin görüşlerinin alınması hedeflenmiştir. Elde edilen bulgulara bakıldığında kaynaştırma öğrencilerinin seviyelerine uygun sınav yapılmadığı sınıftaki diğer normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte bireysel özellikleri göz önünde bulundurulmadan basketbol, futbol ve voleybol ile ilgili birtakım uygulamalarla (örneğin; top sektirme, topu potaya atma, top sürme, pas atma gibi) sınav yapıldığı kaynaştırma öğrencilerinin yarıdan fazlasının ifadelerinde görülmüştür. Bunun yanında bazı katılımcılarında kaynaştırma öğrencilerinin seviyelerine uygun sınav yapılmadığını sınıftaki diğer normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte bireysel özellikleri göz önünde bulundurulmadan kağıt üzerinde çoktan seçmeli, boşluk doldurma veya kısa cevaplı yazılı sınav şeklindeki değerlendirildikleri görülmüştür. Bazı katılımcılar ise yukarıda belirtilen iki yöntem ile de (yazılı ve uygulama) değerlendirildiklerini ifade etmişlerdir. Bu değerlendirme süreçlerinde kaynaştırma öğrencileri birtakım sorunlarla karşılaşmaktadır. Bazı öğretmenlerin bu sorunları çözmek için gayret gösterdiği (örneğin kaynaştırma öğrencisinin bireysel özellikleri göz önünde bulundurarak seviyelerine uygun etkinlikler yaptırarak değerlendirdiği) görülürken bazı öğretmenlerinde kaynaştırma öğrencilerinin değerlendirme sürecindeki bu problemlerini görmezden gelerek bireysel özelliklerine uygun olmayacak şekilde değerlendirildiği görülmüştür.

Araştırma bulguları bir bütün olarak ele alındığında beden eğitimi dersinde yürütülen etkinliklerin çeşitlenmesi gerektiği bütün öğrencileri kapsayacak şekilde planlanması gerektiği görülmektedir. Böylelikle kaynaştırma öğrencilerin beden eğitimi dersinden daha fazla keyif almaları sağlanacak kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitim dersine katılımlarının artacağı düşünülmektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine karşı tutumlarının daha olumlu olması da kaynaştırma öğrencilerinin derse katılımlarını arttıracaktır. Kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin beklentilerin karşılanabilmesi için okullardaki araç gereç gereksiniminin ve spor salonu ihtiyacının giderilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte beden eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencileriyle daha fazla ilgilenmesi ve bilinçlendirilmesi gerektiği görülmüştür. Kaynaştırma öğrencilerine yönelik akran tutumlarına bakıldığında normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerini dışlama, onlara küfür etmek, dalga geçmek, alay etmek ve kavga etmek gibi olumsuz tutumlar sergiledikleri görülmektedir. Bu tutumların azaltılması veya ortadan kaldırılması için normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencileri ile ilgili bilgilendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersinde kullanılan araç gereç ve ortama ilişkin görüşlerinde genel olarak araç gereç ve spor salonu ihtiyacı görülmektedir. Bunun yanı sıra kaynaştırma öğrencilerinin bireysel özelliklerine uygun araç gereçlerin olmadığı da ortaya çıkmaktadır. Son olarak beden eğitimi dersinde kaynaştırma öğrencilerinin değerlendirilmesine ilişkin görüşlerinde genel olarak kaynaştırma öğrencilerinin bireysel özellikleri dikkate alınmadan uygulamalı veya kağıt üzerinde yazılı sınav yapıldığı görülmektedir. Bu şekilde yapılan değerlendirmelerle kaynaştırma öğrencilerinin objektif değerlendirilemediği düşünülmektedir.

5.2. Tartışma

Bu araştırmada kaynaştırma öğrencileriyle yapılan görüşmelerden elde edilen veriler doğrultusunda kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları incelenmiştir. Araştırmada kaynaştırma öğrencilerinin ilk olarak beden eğitimi dersinde yürütülen etkinliklere yönelik görüş bildirdikleri görülmektedir. Kaynaştırma öğrencileri, özellikle güneşli havalarda kaynaştırma öğrencilerinin normal gelişim

gösteren öğrencilerle birlikte futbol basketbol voleybol hentbol, badminton, masa tenisi ile ilgili etkinliklere dahil oldukları, yağmurlu ve karlı havalarda ise aşçıbaşı isim şehir, sos, saklambaç, kıpırdama, parmağa dokunma, yumurta çatlatma, kabak gibi sınıf içi etkinlikleri yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Alan yazında beden eğitim dersini yürüten öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin gelişimine, gereksinimine veya ilgisine yönelik bireysel etkinliklere yer vermedikleri görülmektedir. Diğer bir anlatımla, beden eğitimi dersini yürüten öğretmenlerin daha çok normal gelişim gösteren öğrencilere yönelik yani sınıfın geneline yönelik etkinlikleri hem özel eğitime gereksinim duyan hem de normal gelişim gösteren öğrencilere yaptırdığı görülmektedir. Örneğin; Güleriyüz tarafından 2014 yılında gerçekleştirilen araştırmada, sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik yaptığı çalışmada, öğretmenlerin derste kullanılan yöntem ve yapılan etkinliklerin kaynaştırma öğrencileri bakımından normal gelişim gösteren öğrencilerden farklı olmadığını ifade etmişlerdir. Bunun yanında aynı çalışmada kaynaştırma öğrencilerine daha çok zaman ayırdıklarını, yaparak yaşayarak somut yaşantılara yönelik uygulamalar yaptıklarını, kaynaştırma öğrencileriyle birebir çalıştıklarını, görsel ve işitsel materyalleri daha çok kullanarak etkinlikleri yürüttüklerini ifade etmişlerdir.

Bu araştırmada kaynaştırma öğrencileri ile yapılan görüşmelerden elde edilen ikinci ve üçüncü bulgu, kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine katılım durumları ve katılım durumlarının nedenlerine (Örneğin; seçilen etkinliklerin uygun olmaması, akranlarının dalga geçmeleri veya kendilerini dışlamaları, fiziksel yetersizlikleri gibi nedenlerden dolayı kaynaştırma öğrencilerinin etkinliklere katılım göstermekten çekinmeleri) ilişkindir. Kaynaştırma öğrencileriyle yapılan görüşmelerde, katılımcıların yarıya yakını beden eğitimi dersine diğer normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte katılım gösterdiklerini belirtirken, diğer yarıya yakını ise *dersten keyif almama, beden eğitimi dersinde yapılan etkinlikleri yapamadığında dalga geçerler korkusu* gibi nedenlerden dolayı beden eğitimi dersine bazen katılamadıklarını ifade etmişlerdir. Alan yazında yürütülen bazı araştırmalarda (Örneğin; Atıcı, 2014; Orhan, 2015), kaynaştırma öğrencisinin diğer normal gelişim gösteren arkadaşları tarafından dışlanmaları veya kaynaştırma öğrencisinin yaşadığı kaygı, sosyal çekingenlikten dolayı

akranlarıyla birlikte vakit geçirme veya akranlarının oynadıkları etkinliklere katılım göstermede sorunlar yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Örneğin; Orhan'ın yürüttüğü (2015) çalışmada özel eğitime gereksinim duyan kaynaştırma öğrencilerinde normal gelişim gösteren akranlarına göre daha fazla kaygı ve sosyal çekingenlik gösterdikleri ortaya çıkarken, Atıcı (2014) tarafından gerçekleştirilen çalışmada kaynaştırma öğrencilerinin okul kültürüne uyum sağlamakta sorun yaşadıkları, diğer öğrenciler tarafından dışlandıkları için onlarla aynı ortamda bulunmak istemedikleri görülmektedir. Ayrıca akademik olarak daha başarısız olan bu öğrencilerin, okula isteksiz geldikleri veya sınıfta içe kapanık ve pasif davranışlar sergiledikleri rapor edilmiştir. Öte yandan bu çalışmalardan farklı olarak, bu araştırmaya katılım gösteren katılımcılardan bir tanesi ise, beden eğitimi dersine hiç katılamadığı beden eğitim dersinde yapılan etkinlikleri yaparken fiziksel yetersizliğine bağlı olarak zorluk çektiği ve bu yüzden de etkinliklere katılamadığı dile getirmiştir. Dolayısıyla araştırmanın bu bulgusunda beden eğitimi öğretmenin kaynaştırma öğrencilerinin gelişimi, ilgisi ve gereksinimine yönelik etkinlikler belirlemediği veya bu öğrencilere yönelik bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlamadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Alan yazında kaynaştırma öğrencilerinin, kaynaştırma ortamındaki normal gelişim gösteren öğrencilerine, kaynaştırma sınıfında görev yapan öğretmenlerine ve kaynaştırma sınıfının bulunduğu okuldaki okul müdürüne yönelik kaynaştırmaya hazırlık etkinliklerinin yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Dolayısıyla kaynaştırma ortamında kaynaştırma öğrencisine ve kaynaştırma eğitimini etkileyen diğer unsurlara yönelik yapılacak olan hazırlık etkinlikleriyle birlikte kaynaştırma öğrencilerinin sınıfa uyumu, akranları tarafından kabulü, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisinin gelişimi, ilgisi ve gereksinimine yönelik gerçekçi etkinlikleri belirleyerek kaynaştırma öğrencisine uygun bir bireyselleştirilmiş eğitim planını hazırlaması açısından büyük önem taşımaktadır. Batu tarafında 2000 yılında gerçekleştirilen çalışmada, kaynaştırma uygulamasına başlamadan önce kaynaştırmada rol sahibi olan bütün unsurların (okul yönetimi, öğretmenler, kaynaştırma öğrencileri, normal gelişim gösteren öğrenciler, kaynaştırma öğrencilerinin aileleri, fiziksel ortam) hazırlanması gerektiğini, kaynaştırmaya başladıktan sonra da destek özel eğitim hizmetlerinin sağlanarak kaynaştırma uygulamasının gerçekleştirilmesi gerektiği dile getirilmiştir. Çuhadar

(2006) tarafından öğretmenler ve yöneticilerle yürütülen çalışmada ise, kaynaştırma öğrencilerinin derse katılımını artırmak için özellikle BEP hazırlanmasının bir gereklilik olduğu rapor edilmiştir.

Demirci, Çınar ve Demirci (2014) yılında yürüttükleri çalışmada, beden eğitimi ve spor dersi içeriklerinin engelli öğrencilere göre hazırlanmadığı ve öğrencilerin engel durumları ve yeteneklerinin göz ardı edildiği belirtilmiştir. bu durum öğretmenlerin gerek kaynaştırma öğrencilerini tanımamaları, bu öğrencilere nasıl davranacakları ve nasıl eğitim verecekleri konusunda gerekse bu öğrencilere yönelik BEP hazırlanmasına ilişkin bilgi ve eğitim yetersizliğinden kaynaklandığı söylenebilir. Örneğin; sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik yapılan bir başka çalışmada, görüşmeye katılan öğretmenlerinin %90'ı öğrenim ve mesleki hayatlarında herhangi bir eğitim almadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular ışığında BEP hazırlanması ve uygulanması konusunda yeterli çalışmaların olmadığı görülmektedir (Güleryüz, 2014).

Bu araştırmada elde edilen bulguların dördüncüsü beden eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik tutumlarına ilişkindir. Elde edilen bulgulara bakıldığında, kaynaştırma öğrencilerinin büyük çoğunluğu beden eğitimi dersine giren öğretmenlerin bazen kendileriyle dalga geçtiklerini, hata yapan öğrencilere kızdıklarını ve hakaret ettiklerini, sınıftaki normal gelişim gösteren öğrenciler tarafından kaynaştırma öğrencilerine karşı sergilenen olumsuz tutum ve davranışlara veya derste meydana gelen diğer olumsuz durumlara karşı sessiz kaldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, öğretmenlerin öğrencilerle ilgilenmek yerine dersle işlemeden kenarda oturduklarını, telefonla meşgul olduklarını, diğer öğretmen arkadaşlarıyla sohbet ederek zaman geçirdiklerini ve beden eğitimi dersinde yapılan etkinlikleri yapmakta zorlanan öğrencileri etkinliklerin dışında tuttuklarını öğrencilerin büyük çoğunluğu dile getirmişlerdir. Sadece birkaç öğrenci öğretmenlerinin kendilerine yani kaynaştırma öğrencilerine iyi davrandığını ve onların seviyelerine uygun özel etkinlikler yaptırdıklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmada öğrencilerin büyük çoğunluğu tarafından dile getirilen öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik olumsuz tutumların sergilendiğine yönelik elde edilen bu bulguyu alan yazında destekleyen bazı araştırmalara (Örneğin; Güleryüz, 2014; Orhan, 2010) rastlanırken, bazı araştırmalar ise

(Hasanoğlu, 2013; Kuzu, 2011) öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine karşı olumlu tutum sergilediklerini rapor edilmiştir.

Yukarıda sözü edilen kaynaştırma öğrencisine yönelik öğretmenlerin olumsuz tutum sergilediğini destekleyen araştırmalara bakıldığında, öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine karşı tutumlarının, kaynaştırma öğrencilerinin engel durumlarına, öğretmenin görev sürelerine ve öğretmenlerin kaynaştırma programı ile ilgili bilgi ve tecrübelerine bağlı olarak ortaya çıktığı ortaya çıkmaktadır. Örneğin; Orhan tarafından 2010 yılında yürütülen bir çalışmada, öğretmenlerin işitme engelli ve fiziksel engelli öğrencilere kıyasla zihinsel yetersizliği, öğrenme güçlüğü ve davranış problemi olan öğrencilere karşı daha olumsuz tutum gösterdikleri görülmektedir. Öte yandan, öğretmenler sosyal ve fiziksel engelli öğrencilerin kaynaştırılmasına, akademik gerilik veya davranış problemi olan öğrencilerin kaynaştırılmasından daha olumlu baktıkları sonucuna ulaşılmıştır. Gülerüz (2014) tarafından gerçekleştirilen bir başka çalışmada ise, öğretmenlerin öğrencilere karşı tutumları öğretmenlerin mesleki deneyimleriyle ilişkilendirilmiştir. Özellikle 1 ile 10 yıllık bir mesleki deneyime sahip öğretmenlerin 11 ile 20 yıllık mesleki deneyime sahip öğretmenlerden daha olumlu görüşe sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Bu sonuçtan hareketle, söz konusu çalışmada öğretmenlerin olumsuz tutumlarıyla tükenmişlik düzeyleri arasında bir ilişkiden söz edilmektedir (Gülerüz, 2014).

Alan yazında, öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik olumlu tutum sergilediğini rapor eden araştırmalarda, öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin seviyelerine ve özel gereksinimlerine uygun etkinlikler yaptıkları ve kaynaştırma eğitimine karşı olumlu bir bakış açısına sahip oldukları görülmektedir. Örneğin; Hasanoğlu'nun (2013) birleştirilmiş sınıflarda normal gelişim gösteren öğrencilerle eğitim gören kaynaştırma öğrencilerinin eğitiminde yaşanan sorunlara yönelik yürüttüğü çalışmada, öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilere yönelik sınırlı da olsa basitleştirilmiş uyarlamalar yaptıkları ortaya çıkmıştır. Kuzu (2011) tarafından öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin ele alındığı bir diğer çalışmada ise, kaynaştırma eğitime ilişkin tutumlarının öğretmen adaylarının neredeyse tamamı kaynaştırma eğitime ilişkin olumlu yönde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca, bayan öğretmen adayların erkek öğretmen adaylarına göre daha olumlu

yaklaşım içinde oldukları ve 1. kademedeki görev yapacak öğretmen adaylarının 2. kademedeki görev yapacak öğretmenlere göre daha olumlu tutum içinde oldukları ortaya çıkmıştır.

Bu araştırmada elde edilen bulguların beşincisi normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine karşı tutum ve davranışlarına ilişkin olup, bu bulguda kaynaştırma öğrencilerinin neredeyse tamamının normal gelişim gösteren akranlarının kendilerine karşı olumlu tutum ve davranışlar sergilediklerini ve akranlarının kendileriyle birlikte oyunlar (basketbol, futbol gibi) oynadıklarını belirtirken, katılımcıların yarıya yakını normal gelişim gösteren öğrenciler tarafından beden eğitimi dersinde yapılan etkinliklere alınmadıklarını, dışlandıklarını veya fiziksel özellikleriyle (boy, kilo) dalga geçildiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca bazı katılımcılar, normal gelişim gösteren arkadaşlarının kendilerini aşağıladığını alay ettiğini, el hareketi yaparak küfür ettiğini, vurarak rahatsız ettiğini bunun üzerine kavga ettiklerini ifade etmişlerdir.

Alan yazında İrmak ve Sığırtmaç (2014) tarafından yürütülen çalışmada, normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle ortak oyunlar içinde bulunmalarının kaynaştırma öğrencilerinin yetenekleri, becerileri ve fiziksel özelliklerine bağlı olarak değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Öte yandan, kaynaştırma öğrencilerinin gelişim veya beceri düzeylerinin üstünde olan oyunlar söz konusu olduğunda, normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerini kendi oynadıkları oyunlara dahil etmedikleri hatta bu öğrencileri dışladıkları rapor edilmiştir. Özetle, eğer beden eğitimi dersinde oynanan oyunlar kaynaştırma öğrencilerinin gelişim veya beceri düzeylerine yönelik olduğunda kaynaştırma öğrencilerinin normal gelişim gösteren akranları tarafından kabul gördükleri ortaya çıkmıştır. Alan yazındaki bazı çalışmalardan (Örneğin; Hasanoğlu, 2013; İrmak ve Sığırtmaç, 2014) elde edilen sonuçlar ise, normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine karşı alaycı ve dışlayıcı tavır geliştirdikleri, küfürlü konuşmalar yaptıkları, normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine fiziksel şiddet uyguladıkları ve zaman zaman kavga ettikleri görülmektedir. Örneğin; İrmak ve Sığırtmaç (2014) tarafından yürütülen çalışmada, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerle normal gelişim gösteren öğrenciler arasından bir sorun olduğunda, normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma

öğrencilerine karşı küfürlü konuştukları veya fiziksel şiddet uyguladıkları rapor edilmiştir. Hasanoğlu'nun (2013) özel eğitime gereksinim duyan bazı öğrenci velileriyle yürüttüğü çalışmada ise, veliler normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerini yani kendi çocuklarını dışladıklarını veya çocuklarının normal gelişim gösteren öğrenciler tarafından fiziksel şiddete maruz kaldıklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca araştırmada, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin özelliklerinin öğretmenler ve anne babalar tarafından normal gelişim gösteren çocuklara anlatılması veya öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin katılımını sağlayacak etkinlikler planlayarak ortak oyunlar oynatması durumunda yaşanan bu tarz sorunların üstesinden gelineceği ve öğrenciler arasındaki iletişim problemlerinin azaltılabileceği ileri sürülmüştür.

Yukarıdaki çalışmalardan farklı olarak, Kargın ve Baydık'ın (2002) normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik tutumlarını normal gelişim gösteren öğrencilerin devam ettikleri sınıf düzeyine göre ele aldığı çalışmada, 9. sınıfa devam eden işiten öğrencilerin 10. ve 11. sınıfa devam eden işiten öğrencilere göre, 10. sınıfa devam eden işiten öğrencilerin ise 11. sınıfa devam eden işiten öğrencilere göre işitme engelli akranlarına yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmektedir. Diğer bir anlatımla, daha erken yaş döneminde veya daha alt sınıflardaki öğrenciler üst sınıflardaki öğrencilere göre kaynaştırma öğrencilerine yönelik daha olumlu tutum içinde oldukları görülmüştür. Bu sonuç, normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik olumlu tutum sergilemeleri için daha erken yaşlarda kaynaştırmaya hazırlık etkinlikleri veya eğitimlerinin verilmesi ve bu etkinlik veya eğitimlerin daha üst sınıflarda da devam ettirilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın altıncı bulgusu kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersinde kullanılan araç gereç ve ortama ilişkin görüşlerine ilişkin olup, bu bulguda katılımcıların büyük çoğunluğu beden eğitimi derslerinde kullanılan araç gereçlerin yetersiz olduğu yönünde görüş belirtmiş ve bu araç-gereçlerin beklentilerini karşılamadığını dile getirmişlerdir. Ayrıca, beden eğitimi derslerinin yürütülebileceği spor salonuna ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Alan yazında bu bulguyu destekleyen bazı araştırmalarda (Eripek, 2004; Koçyiğit, 2015; Zağlı, 2010), kaynaştırma uygulamasının başarılı şekilde yürütülmesinde derslerin işlendiği ortamın öneminden

söz edilmiştir. Örneğin; Zağlı tarafından (2010) yürütülen çalışmada, öğretmenlerin %54,9'ünün sınıftaki fiziksel ortamın kaynaştırma eğitimi için uygun olduğunu dile getirirken %66,3'ü ise sınıftaki araç-gereç ve materyalin kaynaştırma eğitimi için uygun olmadığı ve yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer bir deyişle, derslerin verimli şekilde işlenmediği, derslerin amacına yönelik yürütülemediği, derslerde kullanılan araç gereçlerin ve derslerin yürütüldüğü ortamın kaynaştırma öğrencilerinin fiziksel özelliklerine uygun olmadığı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, okullarda kaynaştırma öğrencilerinin kullanabilecekleri araç gereçlere ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Koçyiğit (2015) ise, bahsi geçen bu eksikliklerin ortadan kaldırılmasına yönelik araç gereç ve materyal ihtiyacının giderilmesi ve gerekli fiziksel düzenlemelerin yapılmasına yönelik okul yöneticilerine önemli görevler düştüğünün altını çizmektedir.

Bu araştırmanın yedinci bulgusu kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersinin değerlendirme sürecine ilişkin görüşleriyle ilgili olup, kaynaştırma öğrencilerinin yarıdan fazlası beden eğitimi dersine giren öğretmenlerin kendilerini sınav yaparken yani değerlendirirken ayrı bir sınavla değerlendirmediklerini dile getirmişlerdir. Ayrıca, bazı öğrenciler normal gelişim gösteren arkadaşlarıyla birlikte basketbol, futbol ve voleybolla gibi etkinliklerle öğretmenlerinin kendilerini değerlendirdiklerini ve bu etkinliklerin özellikle kolu olmayan veya gözü görmeyen öğrencilere uygun olmadığını belirtirken, bazı katılımcılar ise özellikle yağmurlu ve karlı olan kış aylarında çoktan seçmeli, boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorular sorularak yazılı sınav olduklarını dile getirmişlerdir. Sonuç olarak, bu bulgudan hareketle beden eğitimi dersine giren öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerini değerlendirirken değerlendirme sürecinde kaynaştırma öğrencilerini bireysel yani ayrı değerlendirecek şekilde düzenlemeler yapmaları gerektiği görülmektedir. Alan yazında bu bulguyu destekler nitelikte araştırma sonuçlarına (Bülbül, 2010; Hasanoğlu, 2013) rastlanmaktadır. Örneğin; Bülbül (2010) tarafından yürütülen çalışmada öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin ölçme ve değerlendirilmesine yönelik mesleki bilgilerinin yetersiz olduğu dolayısıyla kaynaştırma öğrencilerinin nasıl ölçülüp değerlendirileceği konusuna hakim olmadıkları görülmüştür. Bu konuda yapılan çalışmada öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere katılmadıkları için alternatif ölçme değerlendirme yöntemleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ve bu konuda yeterince kaynak olmaması sebebiyle doğru ölçme

değerlendirme ihtimalinin azaldığını vurgulamıştır. Ayrıca, kaynaştırma öğrencilerine yönelik yapılan ölçme ve değerlendirmenin genellikle rastgele yani gözlem yoluyla yapıldığı, kaynaştırma öğrencilerinin ölçme ve değerlendirilmesinde kaynaştırma öğrencilerinin seviyelerine uygun, doğru ve objektif değerlendirilebileceği yöntemler uygulayamadıkları görülmektedir. Hasanoğlu'na göre (2013) bunun nedenini öğretmenlerin özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler için kullanılabilecek ölçme değerlendirmeye ilişkin yeterli bilgiye sahip olunmamasına bağlamıştır. Demirci ve Demirci (2014) ise, oyun ve fiziki etkinlikler dersi olarak yürütülen beden eğitimi dersinde kaynaştırma öğrencileri için yürüme ve koşma yeterli olabileceği ifade ederken, normal gelişim gösteren öğrencilerden yeterli olarak değerlendirilebilmesi için yürüme ve koşmanın yanında atlama, sıçrama, galoş, kayma, adım al sek ve hızlı koşu becerilerinde beklenmiştir. Dolayısıyla, burada kaynaştırma öğrencilerinin ayrı bir değerlendirme sürecinden geçirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Araştırmanın son bulgusu kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik beklentilerine ilişkin olup, bu bulguda katılımcıların büyük çoğunluğu beden eğitimi dersinde yapılan futbol basketbol ile ilgili etkinliklerden farklı olarak ip atlama, golf gibi etkinlikler yapmak istediklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların ifadelerine bakıldığında, daha önceki bulguda da belirtildiği gibi beden eğitimi dersinde kullanılan araç-gereç, materyallerin kullanıma uygun olmadığı, eksik olduğu, yeni araç-gereçlerin alınması ve spor salonunun inşa edilmesi yönünde bir beklenti içine girdikleri görülmektedir. Ayrıca bazı katılımcılar, öğretmenin öğrencilere kızmaması, öğrencilere yaklaşımının daha nazik olması ve beden eğitimi dersini kaynaştırma öğrencilerinin de katılımını sağlayacak şekilde ve kaynaştırma öğrencilerinin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yürütülmesi yönünde bir beklentiyi dile getirmişlerdir. Sonuç olarak, yukarıda özetlenen bulgulara paralel ve destekleyecek yönde beklentilerin öğrenciler tarafından dile getirildiği görülmektedir.

5.3. Öneriler

Araştırma sonuçlarına dayanılarak uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

5.3.1. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Farklı kültürel özelliklere sahip özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerle farklı derslere yönelik araştırma yürütülebilir.
- Nicel araştırma yöntemleri kullanılarak özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları incelenebilir.
- Kaynaştırma sınıfına devam eden özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere yönelik fiziksel etkinlik kartları hazırlanarak, bu etkinlik kartlarının beden eğitimi dersindeki etkinliklerin öğretmi üzerindeki etkililiğine yönelik araştırmalar gerçekleştirilebilir

5.3.2. Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Bulgularının genellenebilirliğini arttırmak amacıyla, araştırma katılımcı sayısı artırılarak başka eğitim içerikleri ile başka ortamlarda ve başka araştırmacılar tarafından yinelenabilir.
- Beden eğitimi öğretmenlerine kaynaştırma uygulamaları ve özel gereksinimli bireylere yönelik hizmetiçi eğitim programları uygulanabilir.
- Beden eğitimi derslerine kaynaştırma öğrencilerinin de katılımlarını sağlamak için özel gereksinimli öğrencilere göre etkinlikler planlanabilir.
- Beden eğitimi derslerine kaynaştırma öğrencilerinin de katılımlarını sağlamak için özel gereksinimli öğrencilere göre materyal tasarımı yapılabilir.
- Kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıftaki normal gelişim gösteren öğrencilere kaynaştırma uygulamaları ve kaynaştırma eğitimi ile ilgili bilgiler verilebilir.

KAYNAKÇA

- Atıcı, R. (2014).Kaynaştırma Öğrencilerinin Okul Hayatında Yaşadığı Zorluklar. *Turkish Studies İ International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic Volume* 9(5), 279-291, Ankara.
- Bakkaloğlu, H. (2013). Ebeveynlerin Gözüyle Özel Gereksinimli Çocukların Erken Müdahaleden Okul Öncesi Programlara Geçiş Süreci. *Eğitim ve Bilim. Cilt 38, Sayı 169*.
- Battal, İ. (2007). Sınıf Öğretmenlerinin Ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi (Uşak ili örneği). *Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyonkarahisar*
- Batu, E. S. (2000). Kaynaştırma, Destek Hizmetler ve Kaynaştırmaya Hazırlık Etkinlikleri. *Özel Eğitim Dergisi*, 2 (4), 35 - 45.
- Bek, H., Gülveren, H. ve Başer, A. (2009). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 160-168.
- Çuhadar, Y. (2006). Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı İlköğretim Okulu 1-5. Sınıflarda Kaynaştırma Eğitimine Tabi Olan Öğrenciler İçin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının Hazırlanması, Uygulanması, İzlenmesi ve Değerlendirilmesi İle İlgili Olarak Sınıf Öğretmenleri ve Yöneticilerin Görüşlerinin Belirlenmesi. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Zonguldak*.
- Çulhaoğlu-İmrak, H. ve Sığırtmaç, A. (2010) Kaynaştırma Uygulanan Okulöncesi Sınıflarında Akran İlişkilerinin İncelenmesi. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 3(1), 38-65.
- Demirci, P.T., Çınar, İ. ve Demirci N. (2014). Sınıf Öğretmenlerinin Özel Eğitime Gereksinim Duyan Öğrencilerde Beden Eğitimi Ders Programından Ve Kaynaştırma Eğitiminden Kaynaklanan Sorunlarının İncelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Yıl:2, Sayı:2*

- Diler, N. (1998). *Kaynaştırma kavramı, kaynaştırma uygulamaları ve etkili kaynaştırma için yapılması gerekenler*.8. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, Edirne.
- Duman, G. ve Koçak, N. (2013). Anaokulu Kaynaştırma Sınıfında Yer Alan Özel Gereksinimli Bir Çocuğun Sosyal Oyun ve Sosyal İletişim Özellikleri. *Cumhuriyet International Journal of EducationİCIJE e-ISSN: 2147-606 Vol 2* (3),99-108.
- Düzkanar Uysal, A. ve Batu, S. (2010). Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Yapan Öğrencilerin, Yüksek Lisans Eğitimi Sürecine İlişkin Görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 227-248.
- Georgiadi, M., Kalyva, E., Kourkoutas, E. ve Tsakiris, V. (2012). Young Children's Attitudes Toward Peers with Intellectual Disabilities: Effect of the Type of School. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 25, 531-541.
- Gözün, Ö. ve Yıkılmış A. (2004). Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki Etkililiđi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakóltesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2) 65-77.
- Göleryüz, B. (2014). Sınıf Öğretmenlerinin Ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. *Bölent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Zonguldak.
- Hasanoğlu, G. (2013). Birleştirilmiş Sınıflardaki Kaynaştırma Eğitiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Görüşler. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Eskişehir.
- Hong, S. Y., Kwon, K. A. ve Jeon, H. J. (2014). Children's Attitudes towards Peers with Disabilities: Associations with Personel and Parental Factors. *Infant and Child Development*, 23, 170-193.
- İmrak H. ve Sığırtaç A. (2011).Kaynaştırma Uygulanan Okulöncesi Sınıflarında Akran İlişkilerinin İncelenmesi. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 3(1), 38-65
- Jobe, D. Rust, J. O. ve Brissie, J. (1996). Teacher Attitudes Toward Inclusion of Students with Disabilities into Regular Classroom. *Education*, 117(1), 148-153.

- Kargın, T. (2004). Baş Makale: Kaynaştırma: Tanımı, Gelişimi ve İlkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2) 1-13.
- Kargın, T. ve Baydık, B. (2002). Kaynaştırma Ortamındaki İşiten Öğrencilerin İşitme Engelli Akranlarına Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. Özel Eğitim Dergisi* 3(2) 27-39.
- Kargın, T., Acarlar, F. ve Sucuoğlu, B. (2003). Öğretmen, Yönetici ve Anne - Babaların Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 4(2), 55-76.
- KHK (1997). 06. 06. 1997 tarih 23011 sayılı Resmi Gazete. 29. 08. 2016 tarihinde https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111011_ozel_egitim_kanun_hukmunda_kararname.pdf adresinden indirilmiştir.
- Kırcaali-İftar, G. (1998), Özel Eğitim ‘Kaynaştırma ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri, No: 561. Eskişehir.
- Kırcaali-İftar, G. (1998). Özel Gereksinimli Bireyler ve Özel Eğitim. S. Eripek (Ed.), Özel Eğitim (1–14). *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, Eskişehir.
- Koçyiğit, S. (2015). Ana Sınıflarında Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen-Rehber Öğretmen Ve Ebeveyn Görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı 4(1)* 391-415.
- Kuzu, S. (2011). Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumları ve Öz Duyarlık Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. İstanbul.
- Leatherman, J. M. ve Niemeyer, J. A. (2005). Teachers’ Attitudes Toward Inclusion: Factors Influencing Classroom Practice. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 26, 23-26.
- Orel, A., Zerey, Z. ve Töret, G. (2004). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. Özel Eğitim Dergisi*, 5 (1), 23-33.
- Orhan, M. (2010). Okulöncesi Kaynaştırma Öğrencileriyle Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Sosyal Beceri ve Problem Davranışlarının Düzeyi İle

- Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Eskişehir.
- Öncül, N. ve Batu, E. S. (2005). Normal Gelişim Gösteren Çocuk Annelerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 6 (2) 37-54.
- Özdemir, H. (2010). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü* Edirne.
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2012). 21. 07. 2012 tarih ve 28360 sayılı Resmi Gazete. 29. 08. 2016 tarihinde https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeli_2012.pdf adresinden indirilmiştir.
- Potter, M. L. (1992). Research on Teacher Thinking: Implications for Mainstreaming Students with Multiple Handicaps. *Journal of Developmental and Physical Disabilities*, 4(2), 115-127.
- Sart, Z. H., Ala, H., Yazlık, Ö., Kantaş Yılmaz, F. (2004). Türkiye Kaynaştırma Eğitiminde Nerede?: Eğitimciye Öneriler. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6İ9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Scruggs, T. E. ve Mastropieri, M. A. (1996). Teacher Perception of Mainstreaming/Inclusion, 1958-1995: A Research Synthesis. *Exceptional Children*, 63(1), 59-74.
- Seçer, Z., Sarı, H ve Çetin, Ş. (2010).Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Bedensel EngelliAkranları İle Birlikte Eğitim Almalarına İlişkin Görüşleri. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı:26*, 12-24.
- Sucuoğlu, B. (1996). Kaynaştırma Programlarında Anne Baba Katılımı. *Ankara Üniversitesi. Özel Eğitim Dergisi*, 2(2) 25 - 43.
- Sucuoğlu, B. ve Özokçu, O. (2005). Kaynaştırma Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 6 (1) 41-57.

- Tümüklü, A. (2000). Eğitim Bilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü* sayı 24, 547.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2003). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yüce, G. (2015). Okulöncesi Eğitime Devam Eden Özel Gereksinimli Ve Normal Gelişim Gösteren Çocukların Akran İlişkileri Ve Akran Şiddetine Maruz Kalma Düzeylerinin Belirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Burdur.
- Zağlı, Ü. (2010). Sakarya İlinde Görev Yapan Okul Öncesi Öğretmenlerin Zihinsel Engelli Çocukların Kaynaştırma Yoluyla Eğitimlerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.

EKLER

	<u>Sayfa No</u>
EK 1. ARAŞTIRMA İZNİ.....	58
EK 2. ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU	60
EK 3.KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ BELİRLEMEYE YÖNELİK GÖRÜŞME FORMU	61

EK 1. Araştırma İzni

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.8639203

12.08.2016

Konu: Araştırma İzni

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına)

İlgi: a) 28.07.2016 tarih ve 1600195840 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 12.08.2016 tarih ve 8614072 sayılı oluru.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Recep POLAT'ın "Ortaokullarda Eğitime Devam Eden Kaynaştırma Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi" konulu tezi hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Harun TÜYSÜZ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

Elektronik İmza Ahi	
21.08.2016 tarihinde Mevcuttur	
Ad Soyadı	Mualla CELEBİ
Unvanı	Bölüm Sekre
Tarih	
İmza	

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212) 455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 482c-f956-32bf-bad7-df09 kodu ile teyit edilebilir.

**T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : 59090411-20-E.8614072

12/08/2016

Konu: Araştırma İzin Talebi

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Marmara Üniversitesinin 26.07.2016 tarih ve 1600195840 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 10.08.2016 tarihli tutanağı.

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Recep POLAT'ın "Ortaokullarda Eğitimine Devam Eden Kaynaştırma Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi" konulu tezi kapsamında, ilimiz Sancaktepe ilçesinde bulunan Şehit Öğretmen Nurgül Kale Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilere; görüşme soruları formunu uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi bilimsel amaç dışında kullanmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması** koşuluyla, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan **Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi** kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Turgut KARATEKİN
Millî Eğitim Müdür V.

OLUR
12/08/2016

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgh34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212) 455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 368b-2beb-3d91-9af9-c452 kodu ile teyit edilebilir.

EK 2. Öğrenci Bilgi Formu

ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU	
ÖĞRENCİYE AİT BİLGİLER	
Doğum Tarihi / Doğum Yeri	
Sınıfı	
ÖĞRENCİNİN BABASINA AİT BİLGİLER	
Öğrenim Durumu	
Mesleği	
ÖĞRENCİNİN ANNESİNE AİT BİLGİLER	
Öğrenim Durumu	
Mesleği	

EK-3. Kaynaştırma Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Görüşme Formu

Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünde yüksek lisans öğrencisiyim. Ortaokullarda Eğitimine Devam Eden Kaynaştırma Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesine yönelik bir araştırma yürütmeyi amaçlamaktayım. Sizinle beden eğitimi dersi ile ilgili görüşmek istiyorum. Bu görüşmede amacım, sizin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarınızı belirlemektir. Görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizli kalacak olup, bu bilgiler araştırmacının dışında herhangi bir kimseyle paylaşılmayacak ve sizinle yapacağımız bu görüşmeler raporlaştırılırken kod isimler kullanılacak yani isimleriniz kesinlikle rapora yansıtılmayacaktır. Görüşmeye katılıp katılmama sizin isteğinize bağlı olup, görüşmeye katılmayı kabul etmeniz durumunda ses kayıt cihazı ile sizinle yapacağım görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Görüşmeye başlamadan önce bu söylediklerime ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru varsa lütfen belirtiniz. Görüşmeye katılmayı kabul etmeniz durumunda size görüşme için hazırlamış olduğum sorularla görüşmeye başlamak istiyorum.

Görüşme Soruları

1. Beden eğitimi öğretmeni beden eğitimi dersinde sizlerle ne tarz etkinlikler yürütüyor?
2. Beden eğitimi öğretmeni beden eğitimi dersinde yürütülen etkinliklere sizi ve sizin gibi olan diğer özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri nasıl katıyor?
3. Beden eğitimi derslerinde öğretmenler size ve sizin gibi özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere karşı nasıl davranıyor?
4. Beden eğitimi derslerinde arkadaşlarınız size ve sizin gibi özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere karşı nasıl davranıyor?
5. Beden eğitimi derslerinde kullanılan araç-gereçler ve okulun fiziki durumu hakkında ne düşünüyorsunuz?
6. Beden eğitimi öğretmeni beden eğitimi derslerinde siz ve sizin gibi özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri nasıl sınav yapıyor?
7. Beden eğitimi dersinden genel olarak beklentiniz nedir?